

Адыгэ макI

№ 195 (20209)

2012-рэ илъэс

МЭФЭКУ

ЧЪЭПЫОГЪУМ и 4

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Адыгэ Республикэм щыпсэхуэ лытэныгъэ зыфэтшIыхэрэр!

Тыгу кыддеIу мэфэки шIагъом — Адыгэ Республикэр зызыхацэгъэр илъэс 21-рэ зэрэхъурэм фэшI тышъуфэгущIо!

Адыгеим 1991-рэ илъэсым демократическэ УрысыякIэм ищыIэныгъэ зырепхым цуцункIэ гъогу псынкIэп кыкIугъэр. Непэ тицыхъэ телъу тэ къэтIон тлэкIыщт Адыгеим щыпсэхуэрэм IофшIэныр, ячIыгу гупсэ шIу зэралъэгъурэм, ахэм янытагъэ, яшIэныгъэ, федеральнэ Гупчэр кызыраделэгъэм яшIуагъэкIэ республикэр экономикэм ыкIи политикэм алъэныкъокIэ пытэу ылъэ зэретеуцагъэр, социальнэ, экономикэ IофыгъохэмкIэ гъэхъэгъэишхэр зэришIыгъэхэр, Урысыем ыкIи IэкIыб къэралхэм яшIолъыргъэм зэдэлъэжыныгъэу адыриIэр зэригъэнытагъэр, гъэсэныгъэм зызыщыушIомбгъурэ культурэ гупчэу зэрэхъугъэр, Урысыем исубъектхэу анахъу псынкIэу хэхъоныгъэ зышIыхэрэм зэрахъуцагъэр.

Тэ тызэрыгушхорэ анахъ текIоныгъэишхуэ тилэр зэдытиунэм — Адыгэ Республикэм щызэдэпсэрэ лъэпкъхэм азыфагу мамырныгъэрэ зэгурыIоныгъэрэ зэрилъхэр ары! ШIум, зэфэгъэм, зэгурыIоныгъэм, лытэныгъэм ягъогу зэрэрыкIорэр ары республикэм общественнэ зыпкъитыныгъэр кыуэхъумэн езыхъэлъэкIырэр, лъэныкъо пстэумкIи зэдишIтэу хэхъоныгъэ езыхъэшIырэр, иккъэIуанIэхэм алъапсэу щытыр.

Тыгу кыддеIу тышъуфэгущIо насип ишIуиIэнэу, мамырзу ишIупсунэу, шIум, гушIуагъом ишIуащымыкIэнэу, Адыгэ Республикэми зэдыти Хэгъэгушхуэ Урысые Федерациеми апатэ Iофэу ешIухъыжыгъэр пстэуми гъэхъагъэхэр ащышIуиIэнэу!

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэ игуадзэу IЭЩЭ Мухъамэд

Тыгу кыддеIу тышъуфэгущIо насип ишIуиIэнэу, мамырзу ишIупсунэу, шIум, гушIуагъом ишIуащымыкIэнэу, Адыгэ Республикэми зэдыти Хэгъэгушхуэ Урысые Федерациеми апатэ Iофэу ешIухъыжыгъэр пстэуми гъэхъагъэхэр ащышIуиIэнэу!

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэ игуадзэу IЭЩЭ Мухъамэд

Адыгэ Республикэм хы ШIуцIэмрэ Азовскэмрэ апэмычыжъэу, Кавказ къушъхъэштхым ичэпэхэм, псыхъохуэ Пишызэрэ Лабэрэ якIэй дахуэ заццушIомбгъуэгъ. Ащ квадратнэ километрэ мини 7,8-рэ зэлъеубыты. Мы лъэхъаным республикэм хэхъэх къэлэ кой 2: Мыекъуапэрэ Адыгэкъалэрэ; муниципальнэ райони 7 — Мыекъопэ, Коцхъэблэ, Красногвардейскэ, Джэджэ, Теуцожэ, Тэхъутэмыкьое, Шэуджэн районхэр; къэлэ псэупIи 4 ыкIи къоджэ псэупIэ 47-рэ.

Адыгеир Урысыем ичIыпIэ анахъ дахэхэм ахъызгъэлъытэрэр чIымрэ къушъхъэхэмрэ ятеплъэ хъалэмэт, чIыопсым ишIэбагъ ары.

ТХЪАКIУЩЫНЭ
Аслъан:

«Хэхъоныгъэхэр ешIых, ыпэкIэ лъэкIуатэ»

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТхъакIушынэ Аслъан иэнатIэ зылухъагъэм кыщегъэжыагъэу цыфхэм ящыIэкIэ-псэукIэ нахъышIу шIыгъэным, социальнэ Iофыгъохэр зэшIохыгъэнхэм, экономикэм зыкыгъэлэтыгъэным, инвестициехэр нахъыбэ шIыгъэным ыналэ атырегъэты. Федеральнэ Гупчэм зэгурыIоныгъэ дырилэу Iоф дешIэ, Адыгеим ыпашъхъэ ит пшъэрылъхэр щытхуэ хэлъу егъэцакIэх. Ар къаушыхъаты мы аужырэ илъэсхэм республикэм щашIыгъэ ыкIи щэгъэцэкIэжыгъэ псэуалъэхэм япчъагъэ зэрэбэм, бюджетым ыкIи инвестициехэм хэшIыкIэу зэрахъуагъэм, нэмыкI лъэныкъохэм. Экономикэм хэхъоныгъэхэр езыхъэшIыщт программэхэм Адыгеир чанэу зэрахъагъэр, кытефэрэр зэкIэри шIокI имыIэу зэригъэцакIэрэр, ащкIэ щысэ зытепхын шъолъырэу зэрэщытыр УФ-м и Президентэу Владимир Путинми, къэралыгъом и Премьер-министрэу Дмитрий Медведевми пчъагъэрэ кыхагъэщыгъ. Республикэм хэхъоныгъэхэр ышIынхэм пае непэ анахъу аналэ зытырагъэтырэ лъэныкъохэм, зэшIуахын алъэкIыгъэм, тапэкIэ пшъэрылъэу зыфагъэуцужыхэрэм къатегушыIэ АР-м и Лышъхъэ.

— Аслъан Кытэ ыкIор, республикэм ис цыфхэм ящыIэкIэ-псэукIэ нахъышIу шIыгъэныр уипшъэрылъ шъхъалэу зэрэщытыр уилэ-натIэ узылухъэгъэ апэрэ мафэхэм къащегъэжыагъэу кыхъэгъэщы. Адыгэ

Республикэм исоциальнэ-экономическэ зытет мы аужырэ илъэсхэм хахъо зэришIыгъэр, бюджетым фэдищым ехъукIэ зэрэхъуагъэр нафэ. Ащ сыда лъапсэу фэхъугъэу о пльытэрэр?

— Цыфхэм ящыIэкIэ-псэукIэ нахъышIу шIыгъэныр сэ симы-закъоу, сигъусэ командэми пшъэрылъ шъхъалэу зыфегъэу-цужы, социальнэ Iофыгъохэм язэшIохын зэкIэми анахъ шъхъалэу тэгъэнафэ. Тызыфаер, итхъухъагъэр зэкIэри кыддэхъугъэ пIоныр тэрэзэп, джыри Iоф зыдэтшIэн фаеу шIэр макIэп. Ау, арэу щытми, республикэ бюджетыр фэдищкIэ нахъыбэ тшIын тлэкIыгъ, инвестициеу тизэкономикэ кыхалъхъэрэм зэхапшIэу хэдгъэхъуагъ, ахэм мэхъанэшхо яI. Предприятие пчъагъэ зыпкъ идгъэуцожыгъ, кIэу кызэIутхыгъэри макIэп. Ащ ишIуагъэкIэ IофшIэпIэ чIыпIакIэхэр цыфхэм ялэ хъугъэ. Ау джыри зэ кыхъэгъэщымэ ешIонгъу: итхъухъагъэу, ау зэшIотымыхыгъэ Iофэу тилэр макIэпышъ, ахэм тэдэлэжъэшт, республикэм иэкономикэ зыкыдгъэлэтыным амалэу тилэр зэкIэри етхьылIэшт, щыIэкIэ-псэукIэ дэгъу зэрылъ шъолъырхэм ясатыр пытэу тыхъэуцоным тыпыллыщт.

(ИкIэух я 2-рэ н. ит).

ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслъан:

(ИкІуэх).

— Социальнэ мэхъанэ зилэ йофыгъохэм, анахъу псэуплэхэм гъэстыныпхъэ шхуантлэр, псыр ящэлэгъэным фэшл республикэм мы аужырэ илъэсхэм ахъщэшо ыгъэфедэгъа. Ащ шлуагъу кытыгъэм о пшхъэкІэ ыгъэрэзагъа?

— Гъэстыныпхъэ шхуантлэр, псыр республикэм ит псэуплэхэм зэкІэми алыдгъэлэсыныр йофыгъо шхъалэу тызыдэлажъэхэрэм ащыщ. Федеральнэ Гупчэм, республикэм яамалхэр дгъэфедэхэзэ а лъэныкъомкІэ мы аужырэ илъэсхэм зэшлотхын тІыжыгъэр макІэп, псэуплэхэм ящыклагъэр ядгъэгъотыгъ, къэнагъэхэми ІэпыІэгъу тафэхъуш. ЗекІо-зыгъэпсэфыпІэ зэхэтыр зыщылдгъэпсыщт Мыекбопэ районим ипсэуплэхэм гъэстыныпхъэ шхуантІэ, псы, электричество рыкІуаплэхэр джырэ уахътэ ятэщалІэх. Федеральнэ программэу «Урысыем и Къыбл» зыфиІорэм къыдыхэлъытагъу, тикъэлэ шхъалэ ыкІи Мыекбопэ районим арыт псэуплэхэм аращэлэщт псырыкІуапІэм иятІонэрэ къутамэу километрэ 64-рэ фэдиз зыкІыгъагъэм ишІын тишъыпкъу тыдэлажъ. Ащ ызыныкъо мы илъэсым тыухыщт, къанэрэ Адыгеимрэ Краснодар краимрэ нэужым зэдашыжыщт. Мы проектым зэкІэмкІи сомэ миллиардитф фэдиз пэлухъащт. ПсэолъэшІхэм

яІофшІэн зэрэзэхашэрэм, екІо-лакІэу къыфагъотыхэрэм сэсшхъэкІэ сагъэразэ. Джащ фэдэу тызыгъэпсэфыпІэхэм якІурэ гъогухэм, лъэмыджхэм яшІын, инфраструктурэм изетегъэпсыхъан илъэс зэкІэлъыкІохэм ахъщэшо апэІудгъагъ, тапэкіи а ІофшІэныр лъыдгъэкІотэщт. Ащ дакІоу зекІонимкІэ псэуалъэу тшІышхэм, а лъэныкъом ахъщэ къыхэзылхъэ зышІоигъо инвесторхэм япчъагъэ нахъыбэ шІыгъэным мэхъанэшхо иІэу тэлытэ.

— Псауныгъэр къэухъумэгъэным ыкІи гъэсэн-гъэм алъэныкъохэм ягъэкІэжыны и Программэ ылъэныкъокІэ федеральнэ Гупчэм шъолъырхэм къафигъэуцурэ пшъэ-рылхэр анахъ дэгъоу зыгъэцакІэхэрэм Адыге-ир ащыщ. Мы уахътэм ехъулэу сыда зэшІошъ-хын шъулъэкІыгъэр, тапэкіи анахъу шъуналэ зытетыщтыр?

— Псауныгъэр къэухъумэгъэным ылъэныкъо гъэкІэжыны ипрограммэу 2011 — 2012-рэ илъэсхэм ателъытагъэм игъэцэкІэн сомэ миллиардым ехъу пэІудгъахъащт, джырэ уахътэ ехъулэу ащ инахъыбэр дгъэфедэгъах. Республикэм ит медицинэ учреждениехэм игъэкІо-

тыгъэ гъэцэкІэжыныхэр ятшІыла-лагъэх, ящыкІэгъэ оборудованиер, хэушъхъафыкІыгъэ техникэр, нэмыкІэхэри ядгъэгъотыгъ. Сымэджэщхэм, поликлиникэхэм яшІын ыкІи ягъэцэкІэжыны дакІоу, къоджэ псэуплэхэм фельдшер-мамыку пунктхэр кІэу адэтшІыгъагъэх. Джыри зэ къыхэзгъэщынэу сыфай — непэ тшІэрэр зэкІэ тицІыфхэм апай. Федеральнэ Гупчэми, республикэми къатІупшырэ ахъшэр игъом, зыщыклагъэм пэІутэгъахъ. Тызыхэт илъэсым къыдыхэлъытагъу кээнэгъэ ІофшІэнхэри мыщ фэгъэзэгъэ министерствэм ыгъэцэкІэщтых. Мыщ дакІоу, гъэсэн-гъэм иучреждениеу тилэхэм язэтегъэпсыхъан тинэплъэгъу идгъэкІырэп. Мы аужырэ илъэсхэр пштэмэ, федеральнэ Гупчэм, Адыгеим, муниципалитетхэм ябюджетхэм къахэкІыгъэ ахъщэм ишлуагъэкІэ еджапІэхэм, кІэлэ-цІыкІу ІыгыпІэхэм гъэцэкІэжыныхэр ятшІыла-лагъэх, зэтэдгъэпсыхъагъэх, кІэлэеджакІохэр еджапІэм къызэрэрашэлІэщтэе автобусхэр афэтщэфыгъэх. Джыри а ІофшІэныр лъыдгъэкІотэщт, гъэсэн-гъэм иучреждениаІэхэр къызэлІутхыщтых. Федеральнэ программэхэм ягъэцэкІэн-кІэ республикэм къытефэрэр щытхъу хэлъу зэригъэцакІэрэм фэшІ ІэпыІэгъу тедзэ къытатынэу тыкыгъэгъугъагъ УФ-м и Правительство и Тхъаматэ игуа-

дзэу Ольга Голодец. Пстэуми апэу кІэлэцІыкІу ІыгыпІи 10 кІэу шІыгъэным пае бюджет чІыфэ къытІэкІэхъащт. Республикэм псауныгъэм икыуухъумэн уахътэм диштэу шызэхэщэгъэным и Программэ джыри сомэ миллион 320-м ехъу къытфыхагъэкІыщт. Ащ нэмыкІэу, цІыфхэм ыпкІэ хэмылэу медицинэ ІэпыІэгъу ягъэгъотыгъэным ичІыпІэ программэ тетэу Іэзэгъу уцхэр зэрэщэфыщт сомэ миллион 200 фэдиз хъурэ ахъщэ тедзэр къытІэкІэхъащт. Къыхэгъэщыгъэн фае Адыгеир псауныгъэм икыуухъумэнкІэ уахътэм диштэрэ лъэгэпІаІэхэм анэсы зэрэхъугъэр. Куоу зэгупшысэгъэхэ политикэу хэгъэгум ипашэхэм къагъэнафэгъэмрэ тэри теубытагъу ащ игъэцэкІэнкІэ тилэмрэ ар къаІэкІуагъ. Шыпкъэ, республикэ ыкІи федеральнэ бюджетхэм инвестициехэм алъэныкъокІэ мылкъоу къахэкІыщтым нахъ мэхъанэшхо иІ. Федеральнэ Гупчэм ІэпыІэгъоу къытитырэм пае тыфэрэз, тэри амалэу тилэхэр зэкІэри дгъэфедэзэ тиліофшІэн зэхэтщэщт, нахъышІум тыфэкІошт.

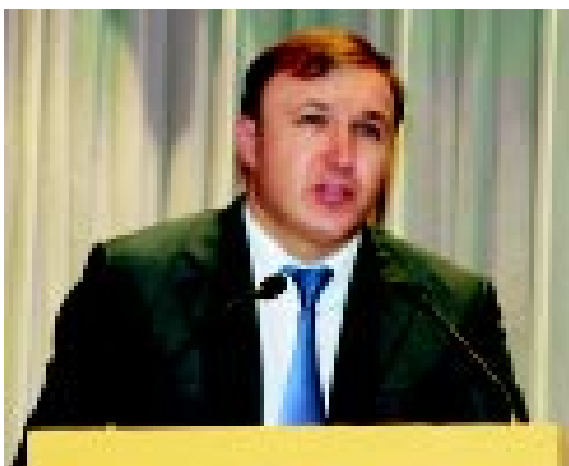
— Адыгеим имэкъумэщ хызымэт мы аужырэ илъэсхэм гъэхъэгъэшлхэр зэришІыхэрэр нафэ. Лъэжыгъэм икыуухъыжыныкІэ къэгъэлъэгъонэу илэхэм ренэу ахэгъахъо,

мыщкІэ Урысыем ишъолъыр анахъ дэгъухэм ясатыр пытэу хэуцуагъ. Сыда ащ фэгъэхъыгъэу къэпІон плъэкІыщтыр?

— Чыгу гектарэу тылэжынырэмкІи, лэжыгъэу къэтхыжырэм ибагъэкІи мы аужырэ илъэсхэм хэхъоныгъэшІухэр зэрэтшІыгъэхэр нафэ. Гектар пэпчэ къытхыжырэ центнер пчъагъэм ибагъэкІэ къэгъэлъэгъонэу тилэхэм тагъэразэ, ащкІэ илъэс пчъагъэ хъугъэу Урысыем пэрытныгъэр шызыІыгъэхэм тащыщ. Амалэу шыІэмкІэ чІыгулэжыхэм ІэпыІэгъу тафэхъу, ящыклагъэр ятэгъэгъоты, ау анахъ шхъалэр ахэм пэрыохъу тызэрафэмыхурэр ары. ХызымэтшІапІэхэм ящыкІэгъэ техникэр, гъэстыныпхъэр, чІыгъэшІухэр игъом алэклахъэ, ащ ишлуагъэкІэ мыщ фэдэ къэгъэлъэгъон, зэфэхъысыжъ дэгъухэр илъэс къэс тилэх. Тапэкіи мы лъэныкъом шылажъэхэрэм тишлуагъэ ядгъэкІыщт. Джащ фэдэу Адыгеим иэкономикэ, цІыфхэм ящыІэкІэ-псэукІэ нахъышІу шІыгъэным фелорышІэщт программэхэр, проектхэр щыІэныгъэм щыпхырытщыщтых. Республикэм хэхъоныгъэхэр ешІых, ыпэкіи лъэкІуатэ. Ау ащ дакІоу джыри зэшІотхын фаеу тилэр зэрэмымакІэр къыдэтлътытэзэ Іоф тшІэщт, тицІыфхэм ящыІэкІэ-псэукІэ нахъышІу шІыгъэным, социальнэ Іофыгъохэр зэшІотхынхэм тадэлэжъэщт.

Къэзыгъэхъазырыгъэр ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Зыдэлэжъэнхэу шыІэр макІэп

Экономикэм хэхъоныгъэхэр ышІынхэм, социальнэ мэхъанэ зилэ Іофыгъохэр зэшІохыгъэнхэм, шлуагъэ къэзытыщт федеральнэ ыкІи республикэ программэхэр щыІэныгъэм щыпхырышхыгъэнхэм, нэмыкІ лъэныкъохэми Адыгэ Республикэм и Правительствэ чанэу Іоф адешІэ. Ащ ипашэу КъумпІыл Мурат илъэс зэкІэлъыкІохэм щытхъу хэлъу ипшъэрылхэр егъэцакІэх, республикэм шыІэкІэшІу илыным ишъыпкъу дэлажъ.

Непэ федеральнэ Гупчэм къыгъэнэфэр программэхэм шъолъырыр ахэлэжъэным фэшІ ежъ нахъыи ащ хилъхъан фае. Мы лъэныкъомкІэ Адыгеир регион анахъ дэгъухэм ахалыгъэ, къытефэрэр шІокІ имыІэу зэригъэцакІэрэм пае ІэпыІэгъу тедзэр къыІэкІахъэ, ащ ишлуагъэкІэ псэолъаІэхэр ашІынхэ, зыщыклагъэм гъэцэкІэжыныхэр рашІылілэхэ, муниципальнэ гъэпсыкІэ зилэ къалэхэм ыкІи районхэм, цІыф-

хэм ІэпыІэгъу афэхъунхэ алъэкІы. Мы Іоф къыным иэшІохын КъумпІыл Мурат зипэщэ министрэхэм я Кабинет фэгъэзагъ. Сыд фэдэрэ лъэныкъокІи ежъ пшъэдэкІыжъ зрихырэм фэдэу, игъусэхэми япшъэрылхэр шІокІ имыІэу агъэцэкІэным, республикэм и Лышхъэ иунашъохэр зэшІуахынхэм, щыклагъэу, гумэ-кІыгъоу къэуцухэрэр дэгъэзыжыгъэнхэм АР-м и Правительствэ ипашэ ыналэ атет. Адыгеим шыІэ хэушъхъафыкІыгъэ комиссиехэм яІофшІэн зэрэзэхашэрэм, ахэм ашІырэ зэфэхъысыжхэм, зэшІуахынэу агъэнафэгъэхэр гъэцэкІагъэ зэрэхъурэм алъэплъэ, нэмыкІэу ыгъэцакІэрэри макІэп.

— АР-м и Лышхъэу ТхъакІушынэ Аслъан къытфигъэуцурэ Іофыгъохэр зэшІотхыныр типшъэрылхъаІ, — еІо КъумпІыл Мурат. — Непэ тызыдэлэжъэн фаеу тилэр макІэп, ау зэкІэмэ анахъ шхъалэу къыхэдгъэщырэ социальнэ Іофыгъохэм язэшІохын ары. Республикэм щыпсэурэ нэбгырэ пэпчэ шыІэкІэшІу иІэныр — джары анахъ мэхъанэшхо зилэу тлътытэрэр. Ащ тыкыекІолІэным пае федеральнэ программэхэм тахэлэжъэщт, ІофшІэпІаІэхэр къызэлІутхыщтых, республикэм иэкономикэ хэхъоныгъэхэр езыгъэшІын зыІыкІыщт лъэныкъо пстэури дгъэфедэщт.

(Тикорр.).

Къэралыгъо лъапсэр агъэуцугъ, агъэпытагъ

Мамырыныгъэ шыІаІэ яІэу, гуфитшъхъафитэу, непэ Адыгеим лэпкъ 80-м ехъурэмэ яІыкІохэр зэфэдэ фитыныгъэхэр яІэхэу шызэдэпсэх.

Республикэм и Мафэ зыщыхэдгъэунэ-фыкІырэм тыгу къэтымыгъэкІыжыны тІыжыщтэп Парламентым иапэрэ зэлугъэкІэгъу хэтыгъэ депутатхэм тарихъ мэхъанэ зилэ ыкІи анахъ шхъалэу щыт законхэр штгъээнхэр пшъэрылхышхоу зэрылагъэр. Ахэм ащыщхъ къэралыгъо быракъым, тамыгъэм, гимным яхыІагъэхэр.

АР-м и Парламент и Тхъаматэ иІэнаІэ зыгъэцэкІэрэ Іэщэ Мухъамэд республикэм щызэрэхъэрэ бюджет политикэр, экономикэ ыкІи социальнэ Іофыгъохэр нахъышІу шІыгъэнхэм, инвестициехэр Адыгеим нахъыбэу къеуалІэхэу гъэпсыгъэным дэлажъ. ЗэкІэ хэбзэгъэуцугъэхэу ыкІи норматив-правовой актхэу Парламентым ыштагъэхэм япроцент 35-рэ фэдизыр бюджет ыкІи хэбзэлэхэ политикэр нахъышІу шІыгъэным, экономикэ шыІаІэр гъелорышІэгъэным, бюджетхэм азыфагу зэфыщытыкІэхэр щыгъэтэрэзыгъэнхэм, цІыфхэм ящыІаІэ нахъышІу шІыгъэным фэгъэхъыгъэх. Джащ фэдэу Парламентым Іоф ышІэу зиублагъэм къыщегъэжъагъэу социальнэ-экономикэ мэхъанэ зилэ программэ 40-м ехъумэ атегушылагъэх ыкІи аштагъэх.

Теубытагъэ хэлъу къэпІон плъэкІыщт Парламентым иІофшІэн зыІымыІэсырэ лъэныкъоу шыІэп Іломи хъунэу зэрэщытыр. Мэкъу-мэщым, предприниматель

ІофшІэным, бзэм, культурэм, зекІоным ыкІи нэмыкІыбэмэ яхыІлэгъэ норматив-правовой базэр агъэпытагъ, шыІэныгъэм къызидихырэ зэхъокІыныгъэхэм атегъэпсыкІыгъэу ахэр агъэтэрэзыжыых.

Адыгэ Республикэм иХэбзэхъухъэ къулыкъу зыпкъытыныгъэм, обществэм зэшІуныгъэ хэлъхъэгъэным, гражданскэ мамырыныгъэм, обществэм икІочІэ пстэухэри зэдэгъэлэжъэгъэнхэм лъэпэз шхъалэ афэхъугъ. Урысые Федерацием и Президент и Администрации, Урысые Федерацием и Правительствэ, Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэлукІэ, общественнэ ыкІи политическэ ІуахІэхэм Іоф адэшІэгъэныкІэ опытышІоу алэклэлэ хъугъэр Адыгеим щыпсэухэрэм ящыІаІэ зыкыгъэлэтыгъэным фагъэлажъ.

Обществэм шхъэихыгъэу ыкІи шыпкъагъэ хэлъу Іоф дэмышІэу социальнэ лъэныкъом дэгъоу фэлэжъэрэ къэралыгъо бгъэпсын плъэкІыщтэп. Арышъ, хэбзэхъухъан ІофшІэным обществэр чанэу хэгъэлэжъэгъэныр, хэбзэхъухъэ къулыкъум иІофшІаІэ цІыфхэм алыгъэлэсыгъэныр, законопроектхэм Іоф адашІэ зыхъукІэ цІыфхэм яепІыкІэхэр зэгъэшІэгъэнхэр Парламентым иІофшІэн шлуагъэу къытырэм икыгъэлэжъэгъокІэ шхъалэу парламентариехэм зыфалыгъэжы ыкІи ащ пае хэдзакІохэм адырІэ зэпхыныгъэхэр ренэу агъэпытэх. Джащ фэдэ кІочІэзэхэлъхъэ ІофшІаІэм республикэм ищыІаІэ тапэкіи нахъышІу ышІыщтэу къытшІошІы.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

21

Чъэпыогъум и 5-р — Адыгэ Республикэм и Маф

21

ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслъан:

Я XI-рэ Дунэе инвестиционнэ форумэу «Шъачэ-2012-рэ» зыфиорэм Адыгеир зэзэгъыныгъи 7-мэ ащыкІэтхэгъ. Ахэр зыфэгъэхыгъэхэр сомэ миллиард 36,7-рэ фэдиз зыпэлухъашт инвестиционнэ ІофшІэнымкІэ гүхэлъэу ялэхэр ары. Адыгеим и Лышхъэу ТхъакІушынэ Аслъан ахэм ащыщэу плым кІэтхэгъах.

Адыгеим и Тхъутэмькъое район чыдагъэм дэлэжъэшт комплекс шагъэпсышт. Джырэ лъэхъаным диштэрэ оборудованиемкІэ зэтэгъэпсыхъэгъэшт заводэу тыкъэзыуцхъэрэ дунаим зэрар езымыгъэкІыштым игъэпсын фэгъэхыгъэ зэзэгъыныгъэм здыкІэтхэгъэх ТхъакІушынэ Аслъанрэ зэфшІыгъэ Іахъэхэлъ обществэу «Антеи» зыфиорэм игенеральнэ пашэу Абукар Бековыр. «Антеим» пстэумкІи инвестициеу кыдилытэрэр сомэ миллиард 30 фэдиз мэхъу. Ащ ишІын чэзыу заулэу зэтеуыгъ. Чыопсым игъэфедэнкІэ, джащ фэдэу энергир кІэугъоегъэнымкІэ ящыкІэгъэ псэуалъэхэм ятІупшын апэрэ чэзыу кыхеубыгъ, заводым ишІын 2016-рэ илъэсым аухынуу ары. Чыдагъэм дэлэжъэшт комплексыр ипроект кІуачІэ зытхэкІэ, Адыгеим ибоджет илъэс къэс сомэ миллиардыкъо фэдиз хэбзэІахъэу кыхъашт, ащ нэмыкІэу, ІофшІэпІэ чыпІэ минрэ шъытфыр фэдиз щылэ хъушт.

Адыгеим шагъэпсышт комплекскІэу чыдагъэм дэлэжъэштыр Краснодар дэт заводэу «Краснодарэконфет» зыфиорэм епхыгъэшт. Абукар Бековым кызыриІагъэмкІэ, «уахътэм мы лъэныкъомкІэ пшъэрылыгъэхэр къегъэуцух. Производствэм зырагъэушъомбгъоу, уахътэм диштэу ар зызэтырагъэпсыхъэкІэ, чыдагъэр нахъ шІогъэ ин кытэу агъэфедэн алъэкІышт, «Евро-5» зыфиорэм ишапхъэхэм атегъэпсыхъагъэу продукция лъапІэр кыдагъэкІышт. Илъэсым чыдагъэу тонн миллиони 6 фэдизым дэлэжъэштых».

Тишъолгыр иэкономикэкІэ анахъ мэхъанэшхо зилэ ятІонэрэ

«Форумым икІэуххэм сагъэрэзагъ»

предприятиеу хъуштыр шъоушыгъушІ заводэу гъэфэбанІэ зигъэсштыр ары, ар Адыгеим и Джэджэ район кытэдэжш. ПшъэдэкІыжъэу ыхъырэмкІэ гъунэкъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Альфа Агро Трейд» зыфиорэм инвестициехъэу агъэнафэхэрэр сомэ миллиарди 6-м нэсых. Предприятием нэбгырэ мин фэдизмэ ІофшІапІэ ялэ хъуным иамал кыгытышт.

Республикэм и Шэуджэн район мы илъэс благъэм полиэтиленым хашІыкІышт трубэхэм якъыдэгъэкІын ыуж щихъаштых. Инвесторэу пшъэдэкІыжъэу ыхъырэмкІэ гъунэкъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Терминал-7»-м пшъэрылыгъыгъэ мээ 12-м кыкІоцІ сомэ миллион 35-рэ фэдиз хильхъанэу, 2013-рэ илъэсым ІофшІэпІэ чыпІакІэу 30 цыфхэм аригъэгъотынэу. Ащ нэфшъхъафэу мы илъэсым ыкІэм нэс пшъэдэкІыжъэу ыхъырэмкІэ гъунэкъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «КМХ»-м семчык дагъэм икыдэгъэкІынкІэ заводыр зэтыригъэпсыхъабышт, сомэ миллион 400 фэдиз инвестициеу

а предприятием хильхъашт.

Муниципальнэ гъэпсыкІэ зилэ «Адыгэкъалэ» иадминистрацие ипашэу Хъатэгъу Налбый мы форумым зэзэгъыныгъи 2 щадишыгъ. ПшъэдэкІыжъэу ыхъырэмкІэ гъунэкъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «АС-Продукт» зыфиорэм мы къалэм спирт зыхъыт шъонхэр кызыщашышт завод щигъэпсышт, псэолъшІ хызмэтшІапІэу СК «Синдика» зыщІэм лъэныкъуабэ кызылтызыубытыр сатыушыпІэ ышІышт.

Республикэм икыушхъэлъэ чыпІэхэм зекІоным епхыгъэ псэолъакІэ кыарытэдэжш. ПшъэдэкІыжъэу ыхъырэмкІэ гъунэкъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Лагуна страусов» туркомплесэу «Своя деревня» зыфиорэм ишІын сомэ миллиони 150-м ехъу хильхъан мурад иІ, ащ хыкІэщ хэтышт ыкІи кІэпсэ гъогу илэшт.

Республикэм и Мыекъопэ район иамалхэр къэзыгъэлъэгъогъэ экспозициеу Адыгеим рашыгъэм ихъэкІэ гъэшІагъэу хъугъэ Урысыем и Премьер-министрэу Дмитрий Медведевыр. Правительствэм ипашэ республикэм

ликэм икыушхъэлъэ чыпІэхэм япхыгъэ гугъапІэу, амалэу щылэхэм къакІэупчІагъ, мы илъэсым, гъэтхэпэм, Лэгъо-Накъэ зэрэщыІэгъагъэри ыгу къэкІыжыгъ. Республикэм экспозицие кызепплхъэм Адыгеим иигъэкІотыгъэ проектэу Темыр Кавказым изекІо-зыгъэпсэфыпІэ зэхэт хыхъэрэм игъэцэкІэнкІэ гъэхъагъэхэр ашІынхъу Д. Медведевыр къафэлъІагъ.

Италием и Полномочнэ ЛыкІоу Урысые Федерацием щылэ

Антонио Дзанарди Ланди ТхъакІушынэ Аслъан зыІокІэм, бгъунтІумкІи фэдэ къэзыхышт зэдэлэжъэныгъэмкІэ гугъапІэу щылэхэм атегушылагъэх ыкІи ти-республикэ ар кыыригъэблэгъагъ. Пхъэшхъэ-мышхъэхэм якъыдэгъэкІынкІэ Италием шагъэфедэрэ шыкІэр республикэм кызылэкІыгъэхъаным епхыгъэ зэдэгущыІэгъухэри лъагъэкІотагъэх.

— Мы форумым икІэуххэм сагъэрэзагъ. ИнвестициехэмкІэ нахъ игъэкІотыгъэу зыкызыфагъэзэрэ шъолгырэу Адыгеир зэрэхъурэр ахэм къаушыхъаты. Социальнэ-политикэ лъэныкъомкІэ зыпкытыныгъэ Адыгеим зыриллым ишІагъэ къэкІо инвесторхэм зэфыщытыкІэ дэгъухэр ады-

тилэнхэмкІэ. Ахэм ашІэ проектхэр гъэцэкІэгъэнхэмкІэ ящыкІэгъэшт амалыр зэкІэ республикэм зэраригъэгъотырэр, джащ фэдэу дэгъоу ыкІи игъом ипшъэрылхъэр зэкІэ зэригъэцэкІэжыхэрэр, — форумым икІэуххэм къаегушыІэгъэ хигъэунэфыкІыгъ Адыгеим и Лышхъэ.

Шъугу къэтэгъэкІыжыкІэ: илъэсэу икІыгъэм Шъачэ щызэдыряІэгъэ зыІукІэгъум джырэ нэс кІуачІэ зилэ зэзэгъыныгъи 10-мэ ащызэдыкІэтхэгъагъэх, ахэм ащыщхэр агъэцэкІэгъахэх. ГушыІэм пае, Красногвардейскэ гъэщ заводым сомэ миллион 250-рэ зыпэлухъэгъэ гъэцэкІэжыкІэ, гъэкІэжыкІэ Іофтхъабзэхэр предприятием ришІылагъэх ыкІи

ІофшІэпІэ чыпІи 117-рэ щызэхъагъ. СатыушыпІэ зэхэтэу «Московский — Новая Адыгея» зыфиорэм сомэ миллион 500 зыпэлухъэгъэ апэрэ чэзыур ытІупшыгъ. Инвестициеу пстэумкІи агъэнэфагъэр сомэ миллиардрэ миллион 850-рэ мэхъу. Проект заулэ 2013-рэ илъэсым гъэцэкІагъэ хъунэу мэгугъэх.

ЗекІоным, промышленностым, псэолъэшыным, мэкъумэщым ыкІи транспортым алъэныкъомкІэ республикэм ыгъэхъазырыгъэ инвестиционнэ проект 52-мэ сомэ миллиард 63-рэ апэлухъанэу ары.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ипресс-къулыкъу иматериалхэр кызыфдэгъэфедэгъэх.

Спорт псэуалъэхэм япчъагъэ хэхъо

КытІэкІэхъухъэрэ лІэужхэр физическэ культурэм ыкІи спортым пыщэгъэнхэм, наркотикхэм, аркъым, тугъыным дамыхыыхъанхэм афэшІ спорт псэуалъэхэм яшІын мэхъанэшхо зэриІэр Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТхъакІушынэ Аслъан мызэу, мытІоу кыыхигъэщыгъ.

Мы лъэныкъомкІэ, аужырэ илъэсхэр пштэмэ, федеральнэ ыкІи республикэ бюджетхэм къатІупшырэ мылыкым ишІагъэкІэ Адыгеим шызэшІахыгъэр макІэп. ГушыІэм пае, Адыгеим и Лышхъэу унашъоу ышІыгъэм диштэу республикэ стадионым гъэцэкІэжыкІэ рашІылагъэх, джырэ уахътэ игъэ-

кІотыгъэ псэолъэшІ ІофшІэнхэр ащ щэкІох. Ахъшэр игъом кызе-ралаІахъэрэм кыхэкІыкІэ футбол ешІапІэр, кызыщачы-хъэрэ гъогухэр агъэпсыгъэх, къокІыпІэ трибунэм ишІын аухыгъ, инфраструктурэр икІэрыкІэу зэ-тырагъэпсыхъажы, нэмыкІэу зэшІахыгъэри бэ, къэнагъэ-ри пшъэрылхъэм яуахътэ ди-

штэу агъэцэкІэшт. Джащ фэдэу, мыщ кыпэмчыжъэу бассейным ишІыни лъагъэкІуатэ, ІофшІэн шхъаІэхэр аухыгъэх. ГъэцэкІэжыкІэ зэрашІылэрэ стадионымрэ ашІырэ бассей-нымрэ социальнэ мэхъанэшхо зэриІэр ТхъакІушынэ Аслъан пчъагъэрэ кыыхигъэщыгъ. Ащ кыхэкІыкІэ, Іофхэм языхтэ зы-

фэдэм ежъ ышхъэкІэ лъэплъэ, шыкІагъэу, гумэкІыгъоу кыэуцхэрэр псынкІэу дэгъэзыжыгъэнхэмкІэ ащ фэгъэзэгъэ пстэуми анаІэ тырагъэагъэ.

ЫпшъэкІэ зигугъу къэтшІыгъэ спорт псэуалъэхэм адакІоу, стадионэу «Юность» зыфиІоу шэпхъэшІухэм адиштэрэр кы-зэІахыгъ. Непэ ащ футбол ешІэ-

гъухэр щэкІох, мы спорт лъэп-кыыр зикІасэхэр зыщыдэгъунхэ алъэкІышт Іэрышыгъэ уц алырэгъу зытебзэгъэ ешІапІэ мыинхэри кыдыхэлъытагъэх.

Ахэм ямызакъоу, гурыт еджапІэхэм ящыкІэгъэ спорт Іэмэ-псымэхэр къафашъфых, физическэ культурэм ыкІи спортым пыщагъэхэм япчъагъэ нахъыбэ шІыгъэным фэшІ амалэу щылэр зэкІэ агъэфедэ. Физкультурэм-рэ псауныгъэр гъэпытэгъэным-рэ афэлэжъэшт псэолъэ зэхэт тикъэлэ шхъаІэ кыдзэуцощт, ащ ишІыни лъагъэкІуатэ.

— Псэуалъэу тшІыхэрэр зэкІэ тицІыфхэм апап, ахэм агу кыдэтцэныр, физическэ культурэм ыкІи спортым пыщагъэхэм япчъагъэ хэдгъэхъоныр, тиньбжыкІэхэр урамым кытет-цынхэр — джары пшъэрылыгъ шхъаІэу зыфэдгъэуцужырэу, — кыыхигъэщыгъ ТхъакІушынэ Аслъан.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Гъэсэныгъэр ыпэкIэ лъэкIуатэ

Мы ауырэ илъэс 20 – 25-м сыд фэдэ зэхьокIыныгъэ тиобществэ зыхэхъухь, дэим ылъэныкъокIэ зэмыхьокIэу, аужым, хэхьоныгъэхэр ышIызэ, гъэсэныгъэр ыпэкIэ лъыкIотагъ. Тиреспубликэ кышщы-зэIуамыхыгъэмэ, зы еджапIэ щызэфашIыжьыгъэп. ЕджапIэхэм яматериальнэ зытет хэхъуагъ.

Непэ гъэсэныгъэм щыкIорэ зэхьокIыныгъэхэм кIэу бэ кыдалыгъэрэр — ахэр зэкIэ зыфэлажэрэр ныбжьыкIэхэр щыIэныгъэм нахь пэблагъэу пIугъэнхэр, гъэсэгъэнхэр, къашхьэпшIт шIэныгъэ куухэр ягъэгъотыгъэнхэр ары. Мы лъэхъаным тиреспубликэ кIэлэцIыкIу IыгъыпIи 127-рэ ит. Ау а пчъагъэр икIурэп, чэзыум сабий мини 10 фэдиз ежэ. А Iофыгъор зэшIохыгъэнымкIэ амалэу щыIэхэм пашэхэр яусэх.

Гурыт еджэпIи 160-мэ нэбгырэ 46275-рэ непэ ащеджэ. УблэпIэ сэнэхъат гъэсэныгъэ кызытырэ еджэпIи 7 республикэм ит. Ахэм ащыцIу 4-р республикэм иех, адрищыр федеральнэх. Гурыт сэнэхъат еджэпIи 3-мэ Iоф ашIэ. Апшгъэрэ еджапIэхэм ахэт гурыт сэнэхъат зыщызэрагъэгъотырэ еджэпIи 3 республикэм ит. Ахэм нэбгырэ мини 4-м еху ащеджэ. Апшгъэрэ кыралыгъо еджэпIитIумэ непэ студент 16736-рэ ачIэс. НэмыкI къалэхэм адэт апшгъэрэ еджапIэхэм якъутэми 6-мэ тиреспубликэ Iоф щашIэ, ахэм нэбгырэ 2789-рэ ащеджэ.

Мы уахътэм тишъолъыр гу-

рыт еджэпIи 2 шашIы — зыр селоу Красногвардейскэм, ад-рэр къуаджэу Хьэлъэкъуае. Красногвардейскэ районымкIэ Хьатикъуае дэт еджапIэм спортзал къыпашIыхъэ. Красногвардейскэм ыкIи Хьатикъуае мы илъэсым псэолъэ-шIыныр ащаухын фае.

Мы илъэсыр имыкIызэ къоджэ еджэпIитIумэ газ арашщIт. Ахэр Шэуджэн районымкIэ къутырэу Михайловым ыкIи МыекIопэ районымкIэ поселкэу Каменномостскэм адэтхэр арых. Ахэм анэмыкIэу джыри республикэмкIэ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэ 17-мэ ыкIи еджэпIэ 22-мэ гъэстыныпхъэ шхъуантIэ афырашщIнэу къэнагъэх.

Гъэсэныгъэм илъэныкъо нахьышIоу гъэпсыгъэнымкIэ зэхьокIыныгъэу кIохэрэм сыд шIуагъа къатыгъэр?

АпэрэмкIэ, лэжыапкIэм итыкIэ нэмыкI хъугъэ, ащ зыкыи-Iэтыгъ. Министерствэу гъэсэныгъэм епхыгъэм кызыритырэмкIэ, процент 43-рэ фэдизкIэ нахьыбэ хъугъэ. ГушыIэм пае, икIыгъэ илъэсым ижъоныгъуакIэ лэжыапкIэр сомэ мини 9-м тIэкIу ехъуштыгъэмэ, мы илъэсым ащ фэдэ иуахътэ мин

13,2-м нэсыгъ. Ащ фэдэу лэжыапкIэр къэлэтыгъэным пае Адыгэ Республикэм ибюджет сомэ млн 65-рэ къытIупшыгъ. ЯтIонэрэмкIэ, кIэлэегъэджэ ныбжьыкIэхэм еджапIэм нахь къычIахъэху рагъэжыагъ. Ащ фэдэу икIыгъэ илъэсым еджэ-ныр кызыухыгъэ нэбгыри 104-рэ еджапIэхэм аIухыагъэх. Ахэр нахь Iузэгъэнхэм, яIофшIэн кIэгущIунхэм апае ялэжыапкIэ Iахь тедзэхэр, нэмыкI фэгъэ-кIотэныгъэхэр афашIыгъэх.

Гъэсэныгъэм ылъэныкъокIэ хэхьоныгъэу плъытэн плъэ-кIышт ипсауныгъэ изытеткIэ еджапIэм кIоныш, илэгъухэм ахэсэу еджэн зымылэжIышт-хэр яунэхэм арысэу Интерне-тыр агъэфеддзэ яшIэныгъэмэ ахагъэхъон амал ялэ зэрэхъу-гъэр. Ащ фэдэу региональнэ гупчэ ыкIи муниципальнэ гуп-

чи 9 республикэм кышщызэ-Iуахыгъ. Мы илъэсым регио-нальнэ гупчэу МыекIуапэ дэ-тымрэ муниципальнэ гупчи-тIурэ непэрэ мафэм диштэрэ техникэмкIэ зэтырагъэпсы-хъаштых.

ЕджапIэхэм яматериальнэ-техническэ зытет мы илъэ-сым хэпшыкIэу хэхъуагъ. Джыри мыгъэ шхапIэхэр, ме-дицинэ кабинетхэр зэтырагъэ-псыхъаштых. КIэлэеджакIо-хэр еджапIэхэм кызыщэлIэ-рэ автобусхэр икIу фэдизэу ялэ хъуштых. ИкIыгъэ илъэ-сым елытыгъэмэ, зы компью-терым кIэлэеджакIоу тефэрэм ипчъагъэ нахь макIэ хъугъэ.

КIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэри, ахэм яIофышIэхэри зэнэкъокъоу проектым кыдылтыгъэрэм хэ-лэжыэнху кыыхиубытэщты-гъэхэп. Ау тэ тиреспубликэ

ахэм афэдэ амал ашаратыгъ. Ащ тетэу илъэс заулэ хъугъэу кIэлэцIыкIухэри кIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэри зэнэкъокъум хэ-лажэх, республикэ бюджетым щыщэу ахъцэ шIухафтынхэр аратых.

Илъэс къэс, а проектым кы-зэрэдилытэу, ныбжьыкIэху олимпиадэхэм шIэныгъэ дэгъу-хэр къащызыгъэлыагъохэрэр, спортымкIэ, искусствэмкIэ гъэхъагъэхэр зышIыхэрэр кы-хагъэщых. Федеральнэ бюдже-тым ахэм апае кыдылтыгъэрэ ахъцэм нэмыкIэу республикэ бюджетым кыыхэкIэуи ныб-жьыкIэхэм ахъцэ шIухафтын-хэр аратых.

Арышъ, гъэсэныгъэм иIоф кызыттеуцорэп, хэхьоныгъэхэр ышIызэ, ыпэкIэ лъэкIуатэ.

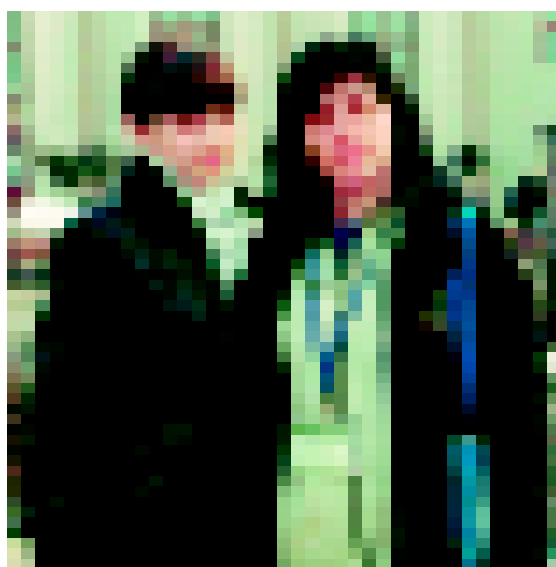
СИХЪУ Гоцнагъу.

Ригъаджэхэрэр къахэщых

КIэлэегъэджэ сэнэхъатым непэ Iоф рызышIэхэрэм шыт-хур афэпIоныр атефэ. ЯлэжыапкIэ мыными, щыIэныгъэм кышщыхахыгъэ гъогум те-мыкIэху, мыпшыжьыбэу кIэлэ-еджакIохэм япIун-гъэсэныгъэ дэлажэх. Ахэм зэу ащыш Теу-цожь районым ит къуаджэу Аскъэлае игурыт еджапIэу N 2-м ипащэ игуадзэу непэ зи-гугъу къэсшIымэ сшIоигъо Еутых Хьарет. Мы бзылфы-гъэр сэ шъхьэкIэ зышIэрэр бэшIагъэ, зы еджапIэм тызды-чIэсыгъ, ащ фэшI шъхьэхы-гъэу сыкытегушIэн амал сиI. Аскъэлэе гурыт еджапIэр ты-жын медалькIэ Хьарет кы-ухыгъ, Адыгэ кыралыгъо уни-верситетым тарихымкIэ ифа-культет щеджагъ, нэужым икъоджэ гупсэ кIэлэегъаджэу кыгъэгъэжыгъ. Непэ апшгъэ-рэ катэгорие зилэ кIэлэегъадж.

КIэлэцIыкIухэм шъхьэклафэ къыпфашIыныр, ахэм уагуры-Iоныр IэшIэхэп, ау Iоф зишIэрэ апэрэ мафэхэм къащегъэжыа-гъэр кIэлэегъэджэ Iэпэласэм ар къыдэхъугъ. Еджэным дакIоу,

кIэлэеджакIохэр общественнэ щылакIэм, зэнэкъокъу зэф-шъхьафхэм ахигъэлэжэхэм Хьарет сыдигъуи ыналэ тет. Гъэхъагъэхэр зэриIэхэр къаушы-хъаты ащ къыфагъэшIошэгъэ щытху тхылъхэм япчъагъэ зэрэбэм. Мы кIэлэегъаджэм иIофшIагъэ осэшIу къыфашIыгъ Урысые Федерацием ыкIи Адыгэ Республикэм гъэсэны-гъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ ями-нистерствэхэм, Теуцожь райо-ным иадминистрация, нэмыкI-хэми. Ау анахь шъхьалэу Хьа-рет ылъытэрэр ригъэджэрэ ыкIи ыгъэхъазырырэ кIэлэ-еджакIохэм ащыщыбэхэм райо-ным, республикэм ыкIи Уры-сыем предмет зэфэшъхьаф-хэмкIэ ащыкIорэ зэнэкъокъу-хэм чанэу зэрахъагъэхэрэр, текIоныгъэ ыкIи хагъэунэфы-кIырэ чIыпIэхэр кызырахы-хэрэр ары. Джащ фэдэу сэнау-щыгъэ зыхэлт кIэлэеджакIохэм щытху хэлъэу Iоф зэрадишIэ-рэм фэшI экономикэм иапшгъэ-рэ еджапIэ и Лъэпкъ ушэтын университетэу УФ-м и Прави-тельство дэжэ щыIэм исерти-

фикат Еутых Хьарет къыфа-гъэшIошагъ, нэмыкI гъэхъа-гъэу иIэри макIэп.

Гъэсэныгъэм ылъэныкъокIэ непэ илэгъухэм къахэщэу, гъэ-хъэгъэшIухэр зилэхэм ащыщэу, я 10-рэ классым ис Уджыхъу Заринэ ыпшгъэкIэ зигугъу къэт-шIыгъэ кIэлэегъэджэ Iэпэласэм регъаджэ. Мы пшъэшъэжыер

ществознаниемкIэ апэрэ ыкIи хагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр За-ринэ мызэу, мытIоу кыыхыгъ. Предмет зэфэшъхьафхэмкIэ Урысыем щызэхашэрэ зэнэкъо-къухэм яедзыгъохэм пчъагъэ-рэ ахэлэжыагъ, къахагъэщыгъэ-хэм бэрэ ахэфагъ. Общество-знанием ылъэныкъокIэ Урысы-ем щызэхашэгъэ олимпиадэм

ия 3-рэ шъолъыр учугъом те-кIоныгъэ ыкIи экономикэмкIэ хагъэунэфыкIырэ чIыпIэр кы-зэрэщыдихыгъэм фэшI AP-м и Лышъхъэу ТхьакIушынэ Аслъан ирээныгъэ тхылъ 2012-рэ илъэсым Заринэ къы-фагъэшIошагъ.

Джащ фэдэу республикэ про-граммэу «Адыгеим гъэсэны-гъэмкIэ илъэныкъо хэхьоныгъэ-хэр егъэшIыгъэнхэр» зыфилуоу 2011 — 2015-рэ илъэсхэм ате-лытагъэм кызырэщыгъээн-фагъэу, сэнаушыгъэ зыхэлт ныбжьыкIэхэм IэпыIэгъу афэ-хъугъэным фэшI AP-м гъэсэ-ныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ ыгъээнэфэгъэ ахъцэ шIухафтынымрэ Дип-ломымрэ кызырэтыгъэхэм Уджыхъу Заринэ ахэфагъ.

Узэрыгушхон, бэкIэ узщы-гугъын ныбжьыкIэхэм Заринэ ащыщ. ШIэныгъэ куоу IэкIэлъ-хэм адакIоу, Iэдэб хэлъэу, на-хьыжхэм шъхьэклафэ афишIэу ар янэ-ятэхэм апIугъ. Гъэсэны-гъэм игъогу темыкIэу, игъэхъа-гъэхэм къащымыкIэу ыпэкIэ лъыкIотэнэу пшъэшъэ ныб-жьыкIэм тыфэлъаIо.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтым итхэр: Еутых Хьа-ретрэ Уджыхъу Заринэрэ.

21

Чъэпыогъум и 5-р — Адыгэ Республикэм и Маф

21

ПСАУНЫГЪ

ЗэхъокIыныгъэшIухэм якъэкIуапI

Мы лъэхъаным къэралыгъом ипашэхэм, чIыпIэхэм ашыIэ хэбзэ къулыкIуэр ашIэхэм анахыбэрэ зигугу ашырэ Iофыгъохэм ашыщ псауныгъэр къэ-

цIыфхэм медицинэ IэпыIэгъоу агъотын фаемкIэ шэпхэшIоу шыIэхэм къулыкIуэр атыхэгъаным, кIэлэцIыкIухэм, бзылфыгъэхэм япсауныгъэ къэуху-

«Псауныгъэм икIэухъумэн фэгъэхъыгъэ лъэныкъом екIолIакIэу фытиIэр зэблэхъугъэн фæ. ГъэкIэжыным и Программэ ишIуагъэкIэ, ацкIэ ищыкIэгъэ пстэур тил хъугъэ».

ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан.

ухъумэгъэнымкIэ къулыкIуэм игъэкIэжыны, ащ епхыгъэ Программэу илъэситIум, 2011 — 2012-м, ателытагъэм игъэцкIэн зэрэкIорэр. Нэбгырэ пэпчкIэ мы Программэм мэхъанэшхо иI, сыда Iомэ хэти ар лъыIэсыт, зэхихIэшт. Сыд фэдэрэ къэралыгъуи иэкономикэ изытет, хэ-хъоныгъэу ышIыхэрэм уасэ зэрэфашIырэр, пстэуми апэу, ащ шы-псэурэ цIыфхэм япсауныгъэ къэ-ухъумэгъэныр зэрэзэхъагъэр ары. Щэч хэлгэп ныIа уицIыфхэр мыпсаухэмэ, унагъохэм, ахэм къарыхъухэрэ сабийхэм псауныгъэ яIэным удэмылажэмэ, упытэн, уапкIэ улыкIотэн зэрэмылэкIыштым.

Непэ зигугу тшIырэ Программэм псауныгъэр къэухъумэгъэ-нымкIэ къулыкIуэр лъэныкъо зэфэшхъафхэмкIэ гъэкIэжыгъэн фаеу къыделъыт. Ар афэгъэхъыгъэ медицинэ учреждениехэм аматериальнэ-техническэ зытет гъэпытгъэным, лъэхъаным дишIэрэ къэбарлыгъэIэс амалхэмкIэ ахэр зтегъэпсыхъэгъэнхэм,

мэгъэным фытегъэпсыхъэгъэ Iофтхъэбзэ зэфэшхъафхэр шы-Iэныгъэм кыхъэгъэхъэгъэнхэм...

Шыпккэр пIощтмэ, тисымэ-джэщхэм, нэмыкI IэзэпIэ учреждениеу тызэолIэнэу хъухэрэм изытет уигъэрэзэнэу шытыгъэп, ахэм ахэтыгъэх илъэсипшI пчъа-гъэхэм зыпари зэрамышIыла-гъэхэри. ГъэкIэжыны IофшIэнхэр ащ ыпэрэ илъэхъэм медицинэ учреждениехэм тIэкIу-тIэкIоу ащашIыштыгъэмэ, нахь игъэкIо-тыгъэу ахэм зафежъагъэхэр 2011-рэ илъэсыр ары.

Тиреспубликэ имедицинэ къулыкIуэ гъэкIэжы-гъэным фэшI мылIкIуэ къыфатIуныгъэмкIэ ашIэ-нэу шытыгъэ IофшIэнхэм япроцент 80 мы лъэ-хъаным агъэцкIэгъэх.

Республикэ имедицинэ къу-лыкIуэ лъэныкъо пстэумкIэ гъэ-кIэжыгъэным фэшI 2011 — 2012-рэ илъэхъэм Адыгэ Респуб-ликэм сомэ миллиардитIу фэдиз

къыфатIуны. Ащ шыцэу псэуа-лъэхэм ягъэцкIэжыны, ягъэкIэ-жыны пэIуагъэхъанэу шытыр сомэ миллион 485,304-рэ. Непэ тинэрылгъэу Адыгэ республи-кэ кIэлэцIыкIу клиническэ сы-мэджэщым, диспансерхэм, рес-публикэм ичIыпIэ зэфэшхъаф-хэм ашыIэ IэзэпIэ учреждение-хэм зэхъокIыныгъэшIоу афэ-хъухэрэр. Адыгэ республикэ клиническэ симэджэщым непэ изытет егъэпшэгъуай блэкIы-гъэ илъэхъэм ар зыфэдагъэм. Апшъэрэ шапхъэхэм атетэу IофшIэнхэр ахэм зэкIэми ашы-гъэцкIэгъэнхэм ренэу лъэплэ республикэм и Лышхъэу Тхъа-кIушынэ Аслъан, зипшъэрыл-хэр икIоу зымыгъэцкIэхэрэм пшъэдэкIыж зэрахыштыри кыхегъэщы. Iоф зыдапшIэрэм кIэухышIу зэрэфэхъуштым ишы-хъат Программэм игъэцкIэнкIэ Адыгеир анахь дэгъоу, ахъшэу къафатIуштырэр шIуагъэ къы-тэу зыгъэфедэхэрэм ашыцэу Гупчэм зэрэщыхагъэу нефыкIы-гъэр мызэу, мытIоу. Ащ ишIуа-гъэкIэ джыри республикэм сомэ миллион 300-м ехъу ахъшэ те-дэу къыфатIуштыт.

— Псауныгъэм икIэухъумэн фэгъэзэгъэ лъэныкъом екIолIа-кIэу фытиIэр зэблэхъугъэн фæ.

Тиреспубликэ имедицинэ къу-лыкIуэ гъэкIэжыгъэным фэшI мылIкIуэ къыфатIуныгъэмкIэ ашIэнэу шытыгъэ IофшIэнхэм япроцент 80 мы лъэхъаным агъэ-цкIэгъэхэу министрэу Мэрэты-кIо Рустем къыIуагъ. ШэкIогъум и 1-м ехъулIэу Программэм къы-дилытэрэ Iофтхъабзэхэр: къэра-

тэу зэхашэн гухэлъ республикэм ипашэхэм зэрэIэри, Мыекъопэ къэлэ клиническэ симэджэщым лъынтфэхэм яIэзэгъэнымкIэ от-деление кышыцIэхъыгъэныри. Мы зигугу къэтшыгъэ лъэбэ-къушIухэм анэмыкIыбэхэри рес-публикэм имедицинэ къулыкIуэ ышIын ылъэкIыгъэми, шIыкIа-

Республикэ имедицинэ къулыкIуэ лъэныкъо пстэ-умкIэ гъэкIэжыгъэным фэшI 2011 — 2012-рэ илъэс-хэм Адыгэ Республикэм сомэ миллиардитIу фэдиз къыфатIуны.

лыгъо ыкIи муниципальнэ зээ-гыныгъэхэу гъэцкIэжыны Iоф-хэм япхыгъэхэр, компьютер обо-рудованиеу медицинэ учрежде-ниехэм яшыкIэгъэштхэр кызы-IэкIэгъэхъэгъэнхэр ауыхнхэу ары зэрэрахъухэрэр. Джащ фэдэу цIыфхэм яшыкIэгъэ Iэзэгъу уц-хэр ягъэгъотыгъэнхэри Програм-мэм кышыгъэзэнафэгъ.

Урысые Федерацием и Пра-вительство и Тхъаматэ игуадзэу Ольга ГолодецIэ Адыгеим и Лышхъэу Тхъакушынэ Ас-лъанрэ Москва зыщызэIокIэхэм зытегушыIэгъэхэ Iофыгъохэм ашышхы лъынтфэхэм яIэзэгъэ-нымкIэ гупчэ Адыгэ республи-кэ клиническэ симэджэщым хэ-

кIэхэр зышагъэфедэхэрэ меди-цинэ учреждениехэм тицIыфхэр амыгъэкIонхэм джыри тынэ-сыгъэгоп. Ар къыдалытэзэ, рес-публикэм ипашэхэм Краснодар лъынтфэ гупчэу дэтым Адыгеим пае чIыпIэхэр къащыфыхагъэ-кIынхэм иамалхэри зэрахъагъэх.

— Сыд фэдэрэ IофкIи Феде-ралынэ гупчэр IэпыIэгъу къызэ-рэтфэхъурэмкIэ тыфэраз, — кыхегъэщы Тхъакушынэ Ас-лъан псауныгъэр къэухъумэ-гъэнымкIэ къулыкIуэр игъэкIэ-жыны республикэм зэрэщыкIо-рэм фэгъэхъыгъэ IофшIэнхэр зэ-рээпыфэхэрэм уасэ къыфи-шIыгъэ.

ЖАКIЭМЫКIО Аминэт.

ЗЕКIОНЫР

Хэхъоныгъэхэр ышIыхэу ригъэжъагъ

Аужырэ илъэхъэм республи-кэм иамалхэмкIэ агъэцкIэгъэ Iофхэм ахэхъуагъ. ЗекIоным зы-кIэгъэлэтыгъэным республикэм и Лышхъэ ыналэ зэрэтыригъэ-тырэр нафэ. Мы илъэсым зекIо-ным пылэ Iофыгъохэр нахь ча-нэу ыкIи шIуагъэ къатэу зэхэ-щэгъэнхэм фэгъэзэгъэшт вице-премьер ыгъэнэфагъ, Комитетэу ар зипэщагъэм тхъаматэ ныб-жыкIэ чан фашIыгъ.

«Темыр Кавказым изыгъэпсэ-фыпIэхэр» зыфиIорэ зекIон-зы-гъэпсэфыпIэ зэхэтым игъэпсын Адыгеим иахыи хэлъ. Къушхъэ тешъоу Лэгъо-Накъэ къушхъэ-пчыкIэ (лыжнэ) зыгъэпсэфыпIэ зэрэщашIыштыр ащ ипроект хэ-хъагъ, мы Iофым ахъшэ кыхъэ-зылхъащт инвесторхэм Iоф адашIэ.

Ащ емыжэхэу Лэгъо-Накъэ екIолIэрэ чIыналгъэр зтегъэпсы-

хъэгъэнымкIэ аужырэ илъэхъэм макIэп ашIагъэр. ИкIохъэпIэ лъэныкъокIэ псэупIэу Гъоззры-плэ кыхъегъэжъагъэу ащ екIо-лIэрэ гъогум шыцэу километ-ри 10-м ехъурэм асфалыт тыралъ-хъагъ, икIокIыпIэкIэ псэупIэу Черниговскэм кыхъегъэжъагъэу джыри зы гъогу агъэпсынэу шы-фежъагъэх. Джащ фэдэу элект-роэнергие рыкIуапIэхэр раша-лIэх.

Хъакушынэ, зыгъэпсэфыпIэ чIыпIакIэхэм зэрахъорэм гу лыптэнэу щыт. Ахэр зышIыхэ-рэм анахь шэпхэшIоу шыIэхэр агъэфедэхэу рагъэжъагъ. Мары зыгъэпсэфыпIэу «ХапIэу «Хъа-джыкIу» зыфиIорэр зэрэзэте-гъэпсыхъагъэмкIэ жьогъуишым диштэу шIыгъэ, «Парфеновым иханIэ» идэгъугъэкIэ жьогъуи-плIым нэсыгъэу алыгът. Адыгэ Республикэм и Комитет хъакушынэ

Республикэм иэкономикэ хэ-хъоныгъэшIухэр егъэшIыгъэ-нымкIэ зекIоным зегъэушъом-бгъугъэным ишIуагъэ инэу къызэрэкIоштыр къэнэфагъэу щыт.

цIыкIухэу ыкIи гурытхэу агъэ-псыгъэхэм яфэшъошэ «жъуа-гъохэр» къараригъэтынхэмкIэ Iофхэр зэрехъэх. Пытэу ыла-кIэ теуцугъэхэм ашышхы «Те-рем у реки», «Даховская сло-бода» зыфалорэ хъакушынэ, нэмыкIэхэри.

«Горная деревня», «Горное вдохновение», «Горное наслаждение», «Горное настроение» зыфиIохэрэр зы зыгъэпсэфыпIэ купым хэхъэх.

Адыгеим щыпсэурэ кIэлэцIы-кIухэр гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо уахътэм зыдэкIонхэ санаторие-

хэр зэрэтиIэхэри къэлогъэн фае. Илъэс къэс зыгъэпсэфыпIэ ыкIи зыгъэхъужыпIэ чIыпIэхэу «Май-копавтотуристы», «Адыгея — туристы», «Лань» зыфиIорэм, «Шапсыгъэм», «Горная», «Энектур» зыцIэхэм кIэлэцIыкIу-хэм защагъэпсэфы, санаториеу «Жогъо цыкIум» илъэс псаум сабийхэм кышыцIэрагъэIэзэнхи алъэкIы.

Адыгеим цIыфэу къакушэрэм ахэхъуагъ. Ар пчъагъэхэм къа-гъэлъагъо. ИкIыгъэ илъэсым иапэрэ мэзи 6 зызыплыхъанэу ыкIи зызыгъэпсэфынэу респу-бликэм шылагъэхэм апагъохыгъэ фэло-фашIэхэм къакушIогагъэр сомэ мини 105-рэ зэрэхъушты-гъэр. Тыыхэт илъэсым ащ фэдэ иуахътэ ар мини 133-м ехъугъах. Джащ фэдэу, хъакулахъэу аты-рэри нахыбэ хъугъэ, миллион 12-м нэсыгъ. ИкIыгъэ илъэсым къаугъоигъагъэм ар миллионищ-кIэ нахыб. Адыгеир зыгу ри-хыхэрэм, зыщызыгъэпсэфы-нэу къакушэрэм илъэсныкъом нэбгырэ мини 10 фэдиз къахэ-хъуагъ.

ТапэкIи цIыфхэр нахыбэу къытфакIохэ зэрэхъуштым зе-кIоным изэхэщэн Iоф дэзышIэрэ пстэури дэлэжъэшт.

ШЪАУКIО Аслъангуаш.

Амазонкэ къэдгъотыгъ

Адыгэхэм республикэ тилэ зэрэхуыгъэр тилъапкэ егъашлэм къыдэхуыгъэ шлуагъэмэ зэу ащыщ. Джы илъэс къэс мэфэкIу ар хэтэгъунэфыкIы. Хэтрэ цыфыи сыдрэ IофшланIи ащ гъэхъагъэ горэхэр къырихыллэхуэ хабзэ. Тэри, археологхэм, макIэ тэхуу нахь мышIами, амал зэрэтиIэмкIэ, тилъапкэ икIэныжхэр къычIэгъыхыжьыкIы къэдгъотхэрэр цыфхэм зэрядгъэшIэщтым тыпыл. Мыгъэ игъэкIотыгъэ тIынхэр тимудей зехищэнэу физэшломкIыгъэм, мэфэ заулуэ шюфым тызыхъагъэм гъэшIэгъонхэр къэдгъотыгъэх. Тиархеолог нахьжыгъу ЛэупкIэ Нурбий, тимудейкIэ гурыт лIэшIэгъухэм ятарыхь иотдел ипашэу Пшыпый Фатим, сэры аIоу уплэкIун-къэплыхъан Iофхэр Теуцожь районым щызэхэтщэгъагъэх. Тэухъаблэ пэмычыжыгъу псыр зытекIыгъэ псэупIэжыгъу Пхъэгъугъапэм хъакъу-шыкъу гъэжъэ-плэ хъакъуэр къыщыхэдгъэщыгъэх ыкIи зэхыллэгъэ лъэхъанер, гъэпсыкIэ-шIыкIэу ялэр зэдгъэ-шIагъ. Илъэс миным къэхуэ аныбж.

Республикэ тилэ зыхуыгъэ илъэс 21-м Адыгеим ирайонхэм тIын-ушэтын Iофхэр ащызэхэт-щагъэх ыкIи ти Адыгэ Лъапкэ музей ифондхэм экспонат зэмылIэужыгъохэр ахэдгъэхуагъэх. Тиреспубликэ загъэпсыгъэр зы илъэс зыщыхуэрэм тефъу, 1992-м, ленинхъаблэхэр зыдэ-щысыштыгъэхэм пэмычыжыгъу Iуашхъэм тетIэгъагъ. Бзылфыгъэ баеу ащ зыхъадэ чIэлыгъэм, пкыгъыгъэ гъэшIэгъонхэр къыпыд-

гъотэгъагъэх. Бэдзэогъу мазэр къыхыгъагъэу Тэухъаблэ сыкло-зэ, псыр ехыгъэу зысэлъэгъум, автобусым сикIи нэпкъым сыре-кIокIыгъ. Iуашхъэм сызынэсым, ятIэу тельыр зэкIэ тырихыгъагъэу къычIэкIыгъ. Гуфалъэу зысп-лэхъэзэ къэунэ горэм апч къу-тафэмэ джэрз пкыгъохэр ахэлъ-хуэ слъэгъугъэ. Апчмэ акIы-шюмэ дышъэшю теплгъэ зэря-IэмкIэ ижырэ апч хъакъу-шы-къум зэрэщыщхэр къызгуры-луагъ. Мыщ фэдэ пкыгъыгъэ лъа-плэхэр мыутIэ-шэрмэт лъэхъан-хэм байхэм адычIалъхъажыгъу хэбзагъэ. Пасэми, джырэ лъэ-хъани ахэм афэдэ апч Iэшлагъэ-мэ ауасэ дышъэм нахь лъапI. КъычIэгъыгъэхэм етIэ цIынэр атесцIали, згъэбылгыгъэх. Та-дэжъ сызэрэнсэу Мыекъуапэ музеем сакъытеуи, ыужырэ пчэ-дыжым тиархеологхэр къэкIон-хуэ сшIыгъэ.

СиIофшIэгъухэр жъуу къэсы-гъэх, чIыплэми тынсыгъ ыкIи чIэлъхэр къыхэдгъэщынэу едгъэ-жыагъ. Iуашхъэр зэрэпсауэ ты-рихыгъагъэти, къупшхъэхэми пкыгъохэми чIыплэ-чIыплэу етIэ пIокIэ тIэкIу нахь къатенэжы-гъагъэп.

ТяIэпIэсэкIыгъэ, апч къутафэ-мэ ащытыублэ, къопс шюмбгъо-шхо зилэ къошынэу къызыгоу-тыгъэхэр къыхэтыукъэбзыкIыгъ. Къэлъэгъорэ артефактхэр къы-чIэдгъэщыгъэ, къыблэ-къохаплэм-кIэ зышхъэ гъэзагъэу чIалъ-хъажыгъагъэм икIупшхъэхэри, шитIоу гуалъхъажыгъагъэри, пкыгъуабэ ягъусуу къычIэгъы-кIыгъэх. Хъадэр ушхуэгъу ыкIы-

бы телыгъ, ылэхэр гоушхогъа-гъэх. Зы шыр ыныбашъо телъэу, ылъакъохэр ыбгъухэмкIэ кIэшы-гъагъэх. Адрэр бгъунджэу шы-лыгъ. Нахь пэблагъэу къыго-лгыгъэ шым ыцэмэ гъучI шхоIу адэлгыгъ. ЗэфэдэкIэ ащ ышхъа-шъо дышъэ тенэч пIуакIэ тely-лэгъагъ. ШхоIум пылгыгъэ ды-шъэ бгырыпхышхъэхэр къыхэт-хыгъэх.

Шым ыпшъэ апч къызэрыкIом хэшIыкIыгъэ шыгъыжыгъэхэр илгыгъэх. Цыф шхъэкъупш-хъэм иджабгъукIэ тыжыкIы къо-шынжыгъэ къопситIу иIэу къы-готыгъ. Ащ халцедон (мыжъо лъапI) шыгъыжыгъэхэр кIэры-

Амазонкэм ипIоIо тедэхэр.

лыгъэх. Бэдэдэ, шгъэныкъом на-хьбэ хъухуэ, мэлъышхъэ теплгъэ яIэу, палом зэрэтедэгъагъэхуэ зэ-пIульхуэ, дэхэшI дышъэ тедэхэр шхъэкъупшхъэм къегъэтилъэ-кIыгъагъэх. ШжкIым зэрэтедэгъа-гъэхэр къарышIэу ацакIэмэ гъо-нэжыгъэхэр яIэх. Ашхъашхъохэм тхыпхъэ лэдэххэр атегъы. Мыхэм афэдэхэри Iэпшъэ сэмэгум дэжъ зыбгъупшI хъухуэ шыцэхэлгыгъ. Янтарь шыгъыжыгъэ инхуэ ыпшъэ

ШыланIэм пылгыгъэхэр.

ишIэгъагъэхэр сатырэу ыжэгъу чIэлгыгъэх. ИджабгъукIэ цэгэ пакIэмэ ахэлгыгъ джэрз бгъэхэ-луитIу. Ахэм апэблагъэу тхыпхъэ-хэр зытет гъунджэ хъурае къы-хэкIыгъ. Iэ джабгъум дышъэхуэ зы Iэхъурэ Iэлынэр илгыгъэх. Iэ сэмэгум изы Iэхъуамбэ апч зэмы-шюгъумэ ахэшIыкIыгъэу кIэрэ-кIэ дэдэу Iэлын пылгыгъ. Лъэ-гонджэ сэмэгум иджабгъукIэ апч къошынэу къыхэкIыгъ.

Пэсэрэ апчхэр джы зэрэкъар-гохэм фэдагъэхэп — гъожышъуэ е шхонIашъоу ашIыштыгъэх. Дышъэ тIэкIоу хагъэтIухъагъэм пэе къошынэу ышъо гъожышъуэ. Сэмэгум лъашхъэм гъучI ашъо-джэнэшхо зэхуэлыгъахы, зэхэп-цыгъагъэу кIэрылгыгъ. Шым техъогъэгъэ ашъоджанэр иджа-бгъу лъапшъэ шылыгъ. Ар Iэ-плэшхо хъуштыгъэ. Сызджагъэ-ми къыхэфагъэп, сэри сырихы-лагъэп зыпарэкIи шым пэе ашIыгъэ ашъоджанэ ащ фэдиз ыныбжыгъу къагъотыгъэу. ОнэIа-плэр зэрэгъэкIэрэкIэгъэ дышъэ пкыгъуабэ ылъашхъэрэ ашъо-джанэмрэ азыфагу илгыгъэх. Ахэр инхуэ, зэмылIэужыгъоу

гъэпсыгъэх: налым, кIэнкIэны-къом фэдэх, хъураехэри ахэтых. Къопс кIыхъэ зыпыт джэрз къа-шыкIри, зызэрагъэкIэракIэщты-гъэ дышъэхэр зэралъхъэщтыгъэ къупшхъэ хъапшыпылгъэри, нэ-мыкIхэри къычIэгъыгъэх. ЗэкIэ-мэ агъунэ шылыгъэ тандж палом ышыгу телыгъэ джэрз пкыгъыгъо Iужуу хъураер.

Къупшхъэмэ чIыплэ-чIыплэу охрэ пльыж атетэкъогъагъ ыкIи етIэф такырхэр ахэлгыгъэх. Мы-хэмкIэ лагъэм игунахъхэр ты-раукъэбзыкIыштыгъэх.

Къэдгъотыгъэхэр тирэ ыпэкIэ апэрэ лIэшIэгъухэм агъэтилъы-жыгъэгъэ бзылфыгъэм къыпы-кIыгъэх. АшъоджанэхэмкIэ бзы-лфыгъэр къызэрыкIоу зэрэщы-мытыгъэр гъэнэфагъэ. ЗэкIоIо пхъэшэгъэн фае, ау адыгэхэм бзылфыгъэм ибэн Iашэ далъ-хъуу яхэбзагъэп. Ижырэ тхыдэ-хэм зэрахэтымкIэ, Темэн (Та-мань) лъэныкъо бзылфыгъэ за-кIэхуэ зэкIоIо пхъашхэр шыпсэ-уштыгъэх. Ахэм «амазонкэ» ара-торэр. АдыгабзэкIэ мыщ къы-кIын ылъэкIыштыр амэ — **зы,** **анэ** — **ыкIох.** Тыхэр зэрамылэ-хэм пэе арын фае ауштэу зыкIа-джагъэхэр. Непи адыгэмэ цIэхэр Амзан аIозэ аусы.

Пшыцэ Iушюу къыщычIэгъ-хыгъэ бзылфыгъэ кIэракIэм епсэыгъэу СтIашъу Юрэ шюшэ дахэ ыдыгъ ыкIи «Амазонка из Габукая» цIэу фиусыгъ.

Илъэс 20-м мыщ нэмыкIхэри къэдгъотыгъэх, ау амазонкэу къычIэгъыгъэм икъэбар нахь шъушызгъэгъуазэ сшIоигъуагъ.

ТЭУ Аслъан.

АР-м и Лъапкэ музей ина-учнэ IофшIэ шхъаI, куль-турэмкIэ Адыгеим изаслу-женнэ IофшI.

Ар зымыуасэ шыIэп

ЗичIыгужъ къэзыгъэзэжыгъэхэр шыIэныгъэм хэгъэ-гъозэжыгъэнхэмкIэ Унэу Мыекъуапэ дэтым ипашэу Абдулахъ Хъызыр къызэрилуагъэмкIэ, Адыгэ Рес-публикэр загъэпсыгъэм къыщыублагъэу тилъапкэ-гъухуэ Адыгеим псэупIэкIэ къэзыгъэзэжыгъэхэм япчъагъэ нэбгырэ 1300-м кIахъэ.

Ахэр анахьбэу къыздикIы-жыгъэхэр Тыркуер, Косовэ, Из-раил, Сириер арых. ПэшIоры-гъэшъуу къызэралъытагъэмкIэ, а уахътэм къыщыублагъэу мыхэм ясабий нэбгыри 100 фэдиз рес-публикэм къыщыхуыгъ. Тилъап-кэбгъоу къэзыгъэзэжыгъэхэм ахэтых шIэныгъэлъажыгъэр, врач-хэр, псэолъэшIхэр, сатыум пыл-хэр, фермерхэр, нэмыкIхэри. ШыIэкIэ дахэ яIэу Адыгеим зэрэщысэхуэрэм имызакъоу, рес-публикэм иобшественнэ шыIакIэ ахэр чанэу хэлажэх.

Мыхэм зэу ащыщ ферме-рэу Цурмыт (Калкан) Махъ-муд. 1992-рэ илъэсым къыщэ-гъэжыагъу ар Мыекъуапэ щэпсэу. Тыркуем ит квалэу Къайсэрэи 1967-рэ илъэсым ар къыщы-хуыгъ. ЯлIакъокIэ убыхыгъ, ау абдзэхэ чылэу Панл дэсыгъэх. Ятэу Яйваз илъэс 32-рэ ефэндэу чылэм Iоф щыIлагъ. Янэу Асе илIакъокIэ къэбэртIагъ, Налщык шыIэ Мыхъарэхэм ащышыгъ, унэрысыгъ, сабийхэр ыплугъэх. Пуми ядунай ахъожыгъ. Махъ-

муд ежъ нэмыкIэу зэшипIырэ зы шыпхуэрэ иIэх.

— Адыгеим къэзгъэзэжыныр зыпкъ къыкIыгъэр сятэжъ ары, — еIо Махъмуд. — Тхыдэхэр, заом тхъамыкIагъоу адыгэхэм къафихыгъэр, тыкызыхэкIы-гъэхэр ащ ренэу къытфилуатэ-хэзэ, ар тшъхъэ итыубытагъэу шытыгъ. Нэужым слъакъо сы-къытеуцуи, уахътэр къызэсым, гъогури къызэIуахыгъэу шыты-гъэти, тикъужъ къэзгъэзэжыгъ. Апэ сизакъо сыкъэкIожыгъ, нэ-ужым охътэ тIэкIу зытешIэм сшынахыкIи къэсщэжыгъ. ЛIакъохэмкIэ анахьбэу къэзы-гъэзэжыгъэхэм ащыщых Цур-мытхэр. Ащ фэдэу силъэкъоцIэ-гъу унэгъуи 7-м ехуэ непэ Мые-къуапэ щэпсэу.

Махъмуд къызэрилуагъэмкIэ, яцIыкIугъом къыщыублагъэу адыгабзэр унагъом щызэрагъэ-шIагъ. АщкIэ зишIогъэшхо къа-кIыгъэу ылытэхэрэм ащыщ 1972-рэ илъэсхэм адыгэ радиор Тыркуем къыщиубытэу зэрэри-гъэжыгъагъэр.

— Цурмыт Бибэ ымакъэ зызэхэтэхым, етIани ар ти-унэкъошъуу къы-зычIэкIым, Iо-фым нахь пы-щагъэ тыху-гъагъ, — еIо Махъмуд. — БзэмкIэ мы бзы-л ь ф ы г ь э м и ш I о г ь э ш х о къытэкIыгъ, ти-унагъо адыгаб-зэ зымышIэрэ исэп. Сшыпху Австралием исыми, адыга-бзэкIэ еджэ ыкIи матхэ. Адыгеим къэз-гъэзэжынымкIи Бибэ ишIогъэ-шхо къысигъэ-кIыгъ. Ащы-гъум джыри рес-публикэр шыла-гъэп, егъэблэгъэ тхылыкIэ укъэкIожыкIы фэягъэ. Бибэ мыпшъыжыгъу Краснодар кIозэ, зэкIэ ишыкIэгъэ тхылыхэр къысфигъэпсыхи, сыкъэкIо-жыгъ. Ащ ишIушIагъэ тиуна-гъокIэ зыщыдгъэгъупшэрэп, Тхъэм псауныгъэ къырет.

Махъмуд Адыгеим къызэгъэ-зэжыкIэм щэн-щэфэным хэтыгъ. Нэужым хыалыгу зэрагъэжырэ

Иэмэ-псымэхэр Тыркуем къыри-ащыхи, гъусэ иIэу ар бэкIаерэ агъэлэжыагъ. Илъэсхэр джау-штэу Iоф зишIэгъэ нэуж Мые-къуапэ унэ щыщэфыгъ. Джырэ уахътэ ыш ыкIи нэмыкI адыгэ кIалэхэр зэгъусэхуэ Мыекъопэ районым ит псэупIэу Севасто-польскэм (адыгэхэм Мамрыкы-кIэй ралощтыгъэ) фермэ шыраIэу чIыгухэр алэжыкIы, былымхэр ахуы.

— Цыфхэм ягъэпсыкIэ елгы-тыгъэу хыалыгуу уасэ къэбгъэ-хэныр непэ хэткIи псынкIэп, — еIо Махъмуд. — Утхъаусыхуэ, зыпари умышIэу ущыкIэ къы-кIын шыIэп. Улажъэмэ, ушхэ-жыкIы пльэкIышты. Чыгуэр бэрэ-чэт, дэгъоу удэлажъэмэ, дэгъоуи къыотэжышты. Чыгуем нэмыкIэу былымхэри шыхэри сIыгъых. Шы 15 фэдиз джыдэдэм сIэ, та-пэкIэ ахэм япчъагъэ 60 — 80 фэ-диз хэгъахъомэ сшIоигъу. Тя-тэжъ ары зэрэпсэуштыгъэр.

Мары къушхъэм тыпэгъунэ-гъоу тыщыс, чIыплэу тызэрысыри дэхэ дэд. Австралием шыпсэурэ сшыпхъоу Синэ мы илъэсым Адыгеим къэкIуагъэти, тичылопс идэхагъэ къэзгъэплыхъагъ ыкIи сеупчIыгъ: «Чылопсыр пшгъэмэ, Австралиер ара, хъаумэ Адыгеир ара нахь дахэр?» сIуи. Мары ащ джэуапэу къыситыгъэр: «Цыф-хэм ащ фэдизэу садэгъушIэнэу игъо сифагъэп, ау чIылопсымкIэ Австралиер шыIахэп Адыгеим елгытыгъэмэ. СиIофшIэнкIэ къэ-ралыгъуабэ къэсэкIухъэ, ау ма-кIэ дунаим тебгъотэщтыр Адыге-им ичIылопс идэхагъэ фэдэ».

2007-рэ илъэсым Махъмудрэ ащ ишхъэгъусэу Нурыетрэ псэ-огъу зэфэхуыгъэх. Нурыет Адыге-им шыщ, Блэщэпсыгъэ дэс БрантIхэм япхуэ. Зэшхъэгъусэ-хэр дэгъоу зэгъурылуагъэх, унэ-го дахэ зэдашIагъ. Зы кIалэрэ, ыцIэр Темыркыан, пшъэшъэжы-гъэ цыкIоу Налмэсэрэ зэдапIух.

КIАРЭ Фатим.

Сурэтым итхэр: Махъмуд ишхъэгъусэу Нурыетрэ яса-бийхэмрэ.

21

Чъэпыогъум и 5-р — Адыгэ Республикэм и Маф

21

ЛЪЭПКЪ ИСКУССТВЭР — ТИБАИННЫГЪ

«Ислъамыер» республикэм илэгъу

Дунаим щызэлъашлэрэ орэдыло-къэщъокло ансамблэу «Ислъамыер» Адыгэ Республикэм илэгъу. Ащ ихудожественнэ пащэр Урысыем, Адыгеим, Къэрэщэе-Щэрджэсым янароднэ артистэу, Адыгеим и Къэралыгъо шлухъафтын кызыфагъэщъошагъэу, композитор цлэрылоу Нэхэе Аслъан.

«Ислъамыер» гъогу зыкI шъабз кыкIугъэу слытэрэп. Ансамблэм къэщъуаклохэр хагъэкIыжхэу, республикэм имыщыкIагъэу, зэбгырагъэкIыжхыныр нахышIу кIэ бэмэ алыгъэу уахътэ кыхэкIыгъ. Сид фэдэ гуэжъогъу артистхэр хэфагъэхэми, Нэхэе Аслъан кызыкIагъэу, нахышIу зэрэхъуштым егупшысэщыгъ. Хэбзэ шапхэмэ адистгъэ «Ислъамыер» зыпкъ нуцуагъ, Урысыем иконцерт къэтыпIэ дэгъухэм ипчыхъэхэхэр ащыкIуагъэх. Тыркуем, Израил, Италием, Польшым, Иорданием, Англием, нэмыкI хэгъэгъухэм иорэдхэр ащыжынчыгъэх, къэщъуаклохэр ащыджыгъэх.

Урысыем и Правительствэ иприме илауреатэу «Ислъамыер» фэдэ адыгэ ансамблэ дуна-

им тетэп, Темеу Кавказым ис лъэпкъмэ ялэп. Тиреспубликэ итын анахъ лъапIэу медалэу «Адыгеим и Щытхъуэхэ» зыфиорэр «Ислъамыер» купым ипаштэу Нэхэе Аслъанрэ къафагъэщъошагъ. Ансамблэм ижыгъэр лъэпкъ орэдхэр кызыриорэм дакIоу, классикэм хэхъэгъэ произведениехэр цыфмэ альегъэ-лэсых.

Адыгэ мэкъэмэ искусствэм апэрэ оперэр Нэхэе Аслъан ары щызыгъэуцугъэр. МэщбэшIэ Исхъакъ ытхыгъэ «БзыкIо заом» техыгъэу Нэхэе Аслъан оперэр пчэгъушхом кытырихъагъ. Ащ икIэщышIы Адыгеим, Краснодар краим, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, нэмыкIхэм яартистхэр хэлэжыгъэх. Илъэсыбз хъугъэу «Ислъамыер» иорэдылоху Хъокло Сусанэ, АгъырджэнэкIо Саныет,

КъумыкIу Щамсудин, Шымырзэ Казбек, МэщбэшIэ Саидэ, нэмыкIхэм ярольхэр дэгъоу къашыгъэх. Пшынаоху Лъэцэр Светланэ, Мышъэ Андзаур, фэшъафхэм ялэпIэсэныгъэкIэ искусствэр зикIасэхэр агъэгъушIуагъэх.

Къашъомрэ орэдымрэ зэрэзгъусэхэм «Ислъамыер» иконцер-

тхэр къегъэбаих, лъэпкъ шэнхабзэхэм купкIэу ялэр кызылауахы. Адыгэ шъуашэр ащыгъэу артистхэр пчэгум кызыхъэхэкIэ, лъэпкъым кыкIугъэ гъогур «къурпэнэу» зэрэщытыгъэр кыпIыгъэлэсызэ орэдхэр къе-лох. Композиторэу Нэхэе Аслъан ансамблэм пае зэригъэфэгъэ мэ-

сызэрэщылагъэм сырэгъушхо, егъаши сыгъэушпэжышIтэп. Адыгеим иансамблэ нэмыкIхэри Урысыем икIыгъагъэх, фэшъаф хэгъэгъумэ ятворческэ купхэри слэгъугъэх. Ахэр згъэцIыкIухэрэп, ау «Ислъамыер» нахъ къахэгъэгъэ шIоигъу.

Бэгъушъэ Адам кызырилуатэрэмкIэ, «Ислъамыер» пчэгум кызыхъэкIэ концертм паркым щеплъыхэрэм япчъагъэ хэпIыкIэу хахъоштыгъ. ЕтIани гъэшIэгъоныгъэр орэдыр е къашъор къауыгъэу тиартистхэр сценэм кызыхъыжхэкIэ, лъэпкъ искусствэр нахъ куоу зэзыгъашизэ зышIоигъохэр ахэм нахъ блогъэу кызыракIэрыхъыштыгъэхэр ары, адыгэ шъуашэр ашIодахэу упчIэхэр къатыштыгъэх, артистхэм къагоуцохэзэ нэпэплъ сурэтхэр зытырахыштыгъэх.

— «Ислъамыер» мы мафэхэм Краснодар краим икIалэхэм, Волгоград ашылагъ, — къытфегъуатэ Нэхэе Аслъан. — «БзыкIо заом» техыгъэ оперэр шэкIогъу мазэм Краснодар, Налчык, нэмыкIхэм къащыдгъэлъэгъонэу зытэгъэхъабыры.

Адыгэ Республикэм имэфэкI Иофтхъабзэхэм «Ислъамыер» ахэлэжышIт. Тиреспубликэ загъэпсыгъэр илъэс 21-рэ зэрэхъуэр ансамблэм хигъэунэфыкIызэ, инеушрэ мафэ нахышIу зэрэхъуштым тэри тегъэгъушIо.

ЕМТИЛЪ Нурбий.

Сурэтым итыр: ансамблэу «Ислъамыер» концертм хэлэжъэ.

ТИСПОРТСМЕН ЦЛЭРЫОХЭР

Владимир Невзоровым тыфэгъушIо!

Олимпиадэ джэгунхэу 1976-рэ илъэсым щылагъэхэм дышъэ медалыр дзюдомкIэ къащыдэзыхыгъэ Владимир Невзоровым Мыекъуапэ щапIугъ. Спортшхом ащ щытхъуцIэу кызыдихыгъэр макIэп. Анахъэу дгъэшIагъорэмэ ахэлъытэрэр Адыгеим икIэлэ шъхъалэу Мыекъуапэ чъэпыогъум и 5-м кызырзэщы-хъугъэр ары.

Джырэ уахътэм В. Невзоровым Адыгеим щымынсэурэм, иныбжыкIэгъуэр зыцIыкIогъэ къалэр зыщыгъэгъушIэрэп, тиреспубликэ щызэхъащэрэ зIуагъэм ахэлэжышIышIытэ фэхъугъ.

СССР-м изаслуженнэ тренерэу, Адыгеим спортмкIэ ибэнэпIэ еджапIэ лъапсэ фзы-шIыгъэ Кобл Якубэр Владимир Невзоровымрэ языхыныгъэхэм тащыгъуаз. Спортсмен цлэрылом кызырзэщылагъэу, Кобл Якубэ ишIуагъэкIэ дзюдомкIэ самбэмакIэ тибэнакIохэр дунаим щызэлъашIагъэх. В. Невзоровым гъунэ имылу Кобл Якубэ фэраз.

ГушIуагъор кыбдэзыгошын, къиныр кыбдэзылэтын зылгъэкIырэ цыфмэ Владимир Невзоровым ащыщ. Кобл Якубэ имэфэкI зэхъэжмэ нэгъушIоу ар ахэлэжышIытэ тлэгъуштыгъ. Тренер цлэрылом игъонэмысэу идунай зехъошым В. Невзоровым хъадагъэм къэкIуагъ, гушылэ фабэхэр Я. Коблым фэгъэхыгъэу кылуагъэх.

В. Невзоровым дунаим, Европэм, СССР-м, СССР-м ия VI-рэ Спартакиадэ ячемпион, щытхъуцIэхэр кыфауысгъэх. Чъэпыогъум и 5-м тичIыпIэгъу спортсмен цлэрылоу Владимир Невзоровым ыныбжышIытэ илъэс 60 хъушIт.

Дунаим щызэлъашIэрэ спортсменым имэфэкI пае тыфэгъушIо, бэгъашизэ хъунэу тыфэлъаго. Ошэу, Владимир!

Республикэм къыдэхъугъ

Зыфаер ышIэу, инеушрэ мафэ ылъэгъоу, ар ежъ иакъыл кIуачIэкIэ ыгъэпсын амал зилэ ныбжыкIэр нахыбзэ хъумэ, щылэныгъэр нахышIу фэкIошIт. Мы мафэхэм нэлъасэ сызы-фэхъугъэ пшъашъэм ащ фэдэ гупшысэ сигъэшIыгъ.

Псылушъо Саидэ Мыекъуапэ кызыхъугъ, гимназиу N 22-м шеджагъ. Дэгъоу кыуыгъ. Географир икIэсагъ, ащкIэ езыгъэдэжгъэ Тыу Тэмаре шлу ылъэгъоу игугъу къешIы. Географир ыгу зэрэрихыштыгъэр арын фае чIыгум епхыгъэ сэнэхъатыр кызыкIыхыгъэр.

Юристэу е врачэу кIуагъэп. Янэ-ятэхэм пшъашъэр врач хъумэ ашIоигъуагъэми Саидэ ежъ кызыхыгъэм текIыгъэп. Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым ифакультетэу «Землеустройство» зыфиорэм чIэхъагъ. КыуыкIэм, кадастрэ инженер хъушIт.

Саидэ илоф ежъ-ежырэу зэрэфэ. Дэгъу дэдэу еджэ, я 5-рэ курсым ис, диплом плыжыым фэкIо. ЗэкIэми хэшIыкI афырил, бэ кызылэубытырэр. НыбжыкIэхэм къалэм щызэхашъэрэ зIуагъэхэм, Iэнэ хъураехэм, апшъэрэ еджапIэхэм ащыкIорэ шIэныгъэ конференциехэм ар ренэу ахэлэжъэ, дипломхэр кыфагъэщыуагъэх.

Саидэ инасып кызыхыгъ Урысыем иныбжыкIэ пэрытхэм ащыщэу студенческэ форумэу «Селигер» зыфиорэм гъэрэкIо гъэмафэм щылагъэм хэлэжъэнэу. НыбжыкIэхэм язIуагъэхэм нэбгырэ мини 5-м ехъу къэкIолIэгъагъ. Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым истуденти 3 ахэм ахэ-тыгъ. Урысыем щызэлъашIэрэ цыфгъэшIэгъонхэр ныбжыкIэхэм лекциехэм къафеджагъэх, политикэм ылъэныкъокIэ яшIэныгъэхэм ахагъэхъагъ. Щылэныгъэр, анахъэу политикэр, къэ-зыушIорэр къолхъэ тын-Iыныр

арэу Саидэ кышIолIы. Ау ежъ кызыуцухэрэ щылэныгъэм шъыпкъагъэ хэлэу елытэ.

Илъэс кIэс зэнэкъокIоу университетым иректор ишIуафтын зырылтыр щызэхашъэ. Псылушъо Саидэ ренэу ащ хэлэжъэ. Ащ фэдэу икIыгъэ илъэсым деджэрэ кIалэр игъусэу зэдашIыгъэ проектэр анахъ дэгъухэм ащыщэу кыыхагъэщыгъ ыкIи ахъшэ шлуафтын къафагъэщышъошагъ. Проектэр Мыекъопэ районым амылэжырэ чIыгоу илхэр зэрэбгъэфедэштхэм фэгъэхыгъагъ.

Университетым проектэу «SIFE-MGTU» зыфиорэм Иоф щешIэ. Саидэ чанэу ащ хэлэжъэрэ къодыеп, университетым икомандэ ипаш. Проектм етIани проект цIыкIуищ хэхъэ. Ахэм ащыщэу «Руфабгъэ ыгу къабз» зыфиорэм кыдылэтыр цыфхэм тыкэзыуцухэрэ дунаим ылъэныкъокIэ якультурэ зыкыгъэлэтыгъэныр.

Проектэу «Welcome» зыфиорэри «SIFE-MGTU»-м щыщ. Ар ежъ Саидэ игупшыс, илофшIагъ, ащ ежъ имене-джер. Проектм ыцIэ «Къэблагъ» къэкIы. Ар зыфэгъэхыгъэр IэкIыб къэралхэм къарыкIырэ студентхэм Iэпылэгъу афэхъугъэныр ары. Проектм дэлажыэхэрэм IэкIыбым кыкIыгъэ студентхэр тищылэныгъэ щыщ хъунхэмкIэ, тищылэклэ-пэзукIэ есэн-хэмкIэ анахъ къын къащыхъурэ чIыпIэхэр зэрагъашизэ, зыщымыгъуазэхэр агурагъалох. Гушылэ пае, уасэу Мыекъуапэ дэлхэр, узыщышIэфэкIэ нахъ фэдэр студентхэм зэрагъашизэ, етIанэ IэкIыб къэралхэм къарыкIыгъэ ныб-

жыкIэхэр Иофыр зытетым шагъэгъуа-зэх. Джащ фэдэу сыдрэ лъэныкъокIи ахэм Iэпылэгъу афэхъух.

Джыри зы проект игугъу къэшIышIт, нэмыкI факультет Иоф щешIэ-ми. Ащ ишIуагъэкIэ зыныбж хэкIота-гъэхэр компютерым фырагъэджагъэх. Ащ ыуж сэккатыгъэ зилэ ныбжыкIэхэр а проектмкIэ нэмыкI факультет щырагъэджагъэх.

Мыекъопэ технологическэ университетым иректор кIэщакIо фэхъуи, зэнэкъокIоу «Мисс-МГТУ» зыфиорэр тIогъогогъэ зэхашагъ. 2010-рэ илъэсым Псылушъо Саидэ университетым шеджэрэ пшъашъэхэм анахъ дахэу, анахъ шIыкIашIоу кыыхахыгъ, «Мисс-МГТУ-2010» хъугъэ. Илъэс кIэс ащ фэдэ зэнэкъокIу зэрэзэхамышIэрэ ыгу къеу пшъашъэм хэгъэунэфыкIы.

Саидэ орэдкIэлоныр икIас, университетым иорэдыло куп хэт, ащ дакIоу пчыхъэхэхэхэхэм, нэмыкI зIуагъэхэхэм япрограммэхэри зэрэщэх. Сыдуу щытми, Саидэ иуахътэ ушъагъэ. Дэгъу дэдэуи еджэ, общественнэ ИофшIэ-нымкIи апэ ит, ичыхъэ зытелъыжъэу инеушрэ мафэ фэкIо.

СИХЪУ Гоцнагъу.

Чъэпыогъум и 5-р — Адыгэ Республикэм и Маф

ТХЪАКИУМЭЩЭ Тэмар, Хъакурынэ-хъабл, илъэс 60 ыныбжъ:

— Республикэ тызэхъугъэм кыщегъэжъагъэу илъэс 21-рэ тешлагъ. Ащ кыкылоцI Адыгеим щыпсэурэ цыфхэм яшыIэкIэ-псэукIэ нахьышIу хъугъэу сэлъытэ. Мамырныгъэ тичIыгу илъэу илъэсыбэрэ тыпсэунэу сэлъало.

ЦУНДЫШКЭ Пщымаф, къ. Мые-къуапэ, илъэс 73-рэ ыныбжъ:

— Республикэ тызэрэхъугъэм осэшхо фэсэшIы ыкIи ащ социальнэ-экономическэ хэъоныгъэхэр ышIыгъэу сэлъытэ. Мэкъумэщ хъызмэтым хэъоныгъэхэр зэриIэхэри гъэнэфагъэ. Адыгеим ис цыфхэм сафэлъало гухэлъэу яIэхэр агъэцэкIэжъынхэ амал

агъотынэу, псауныгъэ пытэ яIэу, ясабийхэм адэтхэжъыхэу псэунхэу.

ПАТИЫКЪО Марьят, Мамхыгъэ щыщ, илъэс 48-рэ ыныбжъ:

— Республикэ тилэ зэрэхъугъэм лъэшэу сэгъэгушхо. Ащ щыпсэурэ лъэпкэ зэфэшхъафхэм мамырныгъэу, зэгурыIоныгъэу ахэлъым урымыгушхонэу щытэп. ГъэхъэгъэшIухэр ашIыгъэ ыпэкIэ лыкIотэнхэу Адыгеим ис цыфхэм сафэлъало.

БОДЖЭКЪО Саниет, Мамхыгъ, илъэс 72-рэ ыныбжъ:

— Непэ щылэныгъэм кыздихыгъэ зэхьокIыныгъэхэр тинэрылэгъу. ТищылэкIэ-псэукIэ

нахь дэгъу хъугъэу сэлъытэ, сыда пIомэ ыпэкIэ зэрэщытыгъэм фэдэу лэжъапкIэр, пенснер мээ пчъагъэрэ къамыгъэу кыхэкIырэн. Цыфхэм амалышIухэр яIэ хъугъэу сэлъытэ. Мамырныгъэу, зэгурыIоныгъэу тиреспубликэ илъым лъэшэу тырэгущо.

Тхьаркхъо Азэмэт, Аскъэлай, илъэс 27-рэ ыныбжъ:

— Федеральнэ гупчэр Iэпылэгъу зэрэхъурэм ишIуагъэкIэ, Адыгеим ит псэуплэбэхэм футбол ешIапIэхэр къащашIыгъэх. ТиныбжыкIэу ахэм ащыджэгухэрэр нахьыбэ мэхъух, аркъым, тутыным апыщагъэхэр ащ ишIуагъэкIэ нахь макIэ хъугъэу сэлъытэ.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ
Республикэм лъэпкэ
ЮфхэмкIэ, IэкIыб
къэралхэм
ащыпсэурэ
тилэпкэгъухэм
адыряIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар
жъугъэм
иамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шхьалэр**
**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редактор
шхьалэм
иапэрэ гуадзэр**
**МЭЩЛЭКЪО
Саид**

**ПшъэдэкIыжъ
зыхьырэ
секретарыр**

**ЖАКIЭМЫКЪО
Аминэт**

**Редакциер
зыхьыIэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хьырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием
хэутын ЮфхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлъы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэlorы-
шIапI, зэраушыха-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъагъэр
5000**

Индексхэр
52161
52162

Зак. 2924

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу щыт
уахьтэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахьтэр
Сыхъатыр 18.00